ریفراندۆم و تەڵەی کەرکوک ....
عەلی مەحمود محەمەد

ئەنجومەنی پارێزگای کەرکووک بە بەشداری زۆرینەیەکی کەم 24 لە ئەندامەکانی لە کۆی 41 ئەندام بڕیارە گۆڕە مێژوییەکەی دا لە ئەنجامدانی ریفراندۆم لە شارەکە, وەلە بڕیارەکە تاك لایەنە بوو, بە بەشداریکردنی هیچکام لە نوێنەرانی تورکمان و عەرەب, بڕیارێك لەسەردەمی دامەزراندنی دەوڵەتی عێراقەوە کوردەکان و تورکمانەکان چاوەڕوانی بڕیاری وابوون هەر یەکەیان بیدەن, وەلە ئەم 95 ساڵە هیچ لایەکیان نە بەیان ڕێکەوتبوو, نە دەشیان وێرا تاك لایەنە بڕیاری وا قورس بدەن, کەرکووک بە کورد و بە تورکمانیش بە تایبەت لای ناسیۆنالستەکانیان پیرۆزی تایبەتی گەورەی هەیەو بۆتە خاڵی گرنگی کێشەکان و خەونی لوتکە, ململانێ نەکردن لەسەری خاڵیان دەکاتەوە لە بوون, ئەم بڕیارە کاریگەری لەسەر نەخشەی سیاسی ناوخۆی کوردستان دادەنێت, پارسەنگی هێزەکان نێوان حیزبەکان دەگۆڕێت, ژمارە بەندی حیزبەکان دەگۆڕێت لە گەورەوە بۆ بچوکترین, هەندێك حیزب گەورە دەکاتەوە, هەندێکی دیکە بچوك, تەنانەت کاریگەری لەسەر پێکهاتەکانیش دادەنێت بۆ حیزبەکانیشیانەوە, وە نەخشە و پێکهاتەی پەرلەمانی کوردستانیش لە داهاتوو دەگۆڕێت,وە باڵادەستی لایەنەکان بەسەر پرۆسەی ریفراندۆمەوەو پارسەنگی هێزی نێوان بەڵێ و نەخێری ریفراندۆمی کوردستانیشی گۆڕی, کاتێك شارێ پیرۆزەکەی ناسیۆنالیزم دێتە ناو پرۆسەکەوە, ئیتر نەخێر قورسە بێت.

بە خێرایی ئەم هەنگاوە لە لایەن تورکیا و بەرەی تورکمانی و عەبادییەوە رەتکرایەوە, پێ دەچێت لە کاتژمێرەکانی داهاتوودا ئەم بڕیارە زۆری دیکە بهێنێتە قسە و هەڵوێستەکانی نەیارانی ریفراندۆم توندتر بکات لە وڵاتانی هەرێمەکە , چ تورکەکان بێت یان ئێرانییەکان.ئەم کاردانەوانە لە کەرکوك وەك شوێنەکانی دیکە بە ئارامی ناڕواتە پێش بە تایبەت لە رۆژانی پێش ریفراندۆم و رۆژانی ریفراندۆم و دواتریش بە تایبەت ئەو رۆژانەی بویسترێت بڕیارەکە بە پراتیك بکرێت , لەوکاتەی هاوڵاتیان دەنگ بە بەڵێ دەدەن, شارەکە دەباتە ناو ململانێیەکی کۆتایی نەهاتوو, بۆیە مانەوەی سیاسییەکان و زیرەکی شاندی دانساندنکارو عەقڵیەتی سیاسی دانوساندکار لە گەڵیاندا گرنگە, پێویست دەکات شاندی گەورەتر

لەوەی چوو بۆ بەغدا لە گەڵ نوێنەری تورکمانەکان دانیشێت, چونکە تەڵە ترسناکەکەی ریفراندۆم لێرەیە نەك لە بەغدا, دەبێت بە وریایی و ژیرییەوە مامەڵەی لە گەڵدا بکرێت و نەکەونە تەڵەی ش□□و□, بچوکترین بارگرژی پرۆسەکە دەباتەوە خاڵی سفر, بە مایەش لێی دەرناچنەوە.

کەرکووك کێشەیەکی ئاڵۆزە و تورکمان لە پاڵ کوردەکان پێکهێنەرێکی سەرەکی پێکهاتەی شارەکەن, بە تایبەت لە ئاستی ناوەندی شار, لە سەردەمی نوێدا بە تایبەت لە سەدەی نۆزدەهەمەوە پێکهاتەیەکی سەرەکی و گرنگ و بنیات نەری شارن و سەدان ساڵی دواین بەشی زۆری کارگێڕییەکانی ناو شاریان بەدەستەوە بووە.وەلێ ئەم تەڵەیە ئایا دەتوانرێت بە دانوساندن چارەسەر بکرێت ؟, لە کاتێك جەستەیان لێرە بێت و مێشکیان لە Beştepe ی ئەنقەرە بێت, لەم بوارەدا ئەزمونی نوێ زۆرەو لە زۆر قوناغی هەستیاری سیاسی کەرکوك دا, تورکیا کەڵکی لە تورکمانەکان وەرگرتووە نموونە رووداوە نەخازراوەکانی ساڵی 1959, لە لایەکی دیکەوە تورکمانەکان کە بیری ناسیۆنالستی تۆڕانی بەسەریاندا زاڵە خەونی گەورە بە تورکمانیکردنی شارەکەوە دەبینن بە سانایی تەسلیم بە ئەمری واقع نابن کە پشتیوانییەکی گەورەی هەرێمیش لە پشتیان بێت.

بۆ چارەسەری ئەمە چی بکرێت, لە کاتێك تورکمانەکان بیانەوێت لە با یکۆت زیاتر کێشە دروست بکەن و دان بە ئەنجامەکانی ریفراندۆم نەنێن, چونکە خەونی ئەوان بۆ شارەکە لە گەڵ ئەنجامەکانی ریفراندۆمدا نایاتەوە وە دۆڕانیش قەبوڵ ناکەن, ئەو خەونەی دەیان و سەدان ساڵەی بەم شارەوە دەیبینن بە دەنگدانێك لە بیری ناکەن و تەسلیم بە ئەنجامەکەی نابن, بە تایبەت ئێستا حەویجەو ریاز لە دەرەوەی پرۆسەکەن و لەو کاتەی کوردەکان بە چڕی دەنگ بە بەڵێ بدەن, کە پێشبینی دەکرێت بەهۆی ململانێ نەتەوەییەکانەوە لەم شارە دەنگی بەڵێ بگاتە ترۆپك, بۆ پێکهاتەی عەرەبەکان بە بوونی حەویجە و ریاز لە ژێر دەستی داعش بۆ خۆی کێشەکە چارەسەرە و دەکرێت وەك پ□وازی دەسەڵاتدارییەتی ب□ی□ان جێ بهێڵرێت و مافی ب□ی□اردانی چارەنوسیان پێ ببەخشرێت بە مافی جیاکردنەوەی ئەو ناوچانە , دەبێت واز لە خەونە ناسیۆنالستییە مێژویییەکان بهێڵرێت , یان هەموو یان هیچ , ئەوەندەی ریالستییە لم قۆناغە بەدەست بهێنرێت, بە بڕوای من دەکرێت کەڵك لە چەند نمونەیەکی چارەسەری بۆ شارەکە وەربگرترێت لە ئەزموونی جیهانەوە :- دابەشکردنی شارەکە بەسەر 4 کانتۆن ” کورد, تورکمان, عەرەب , سریان”, هەر کانتۆنە دەسەڵاتداریەتی خۆی و

حکومەتی خۆجییەتی خۆی هەبێت وەك برۆکسل, هەموو بڕیارەکان خۆیان بیدەن, ئەم پێشنیارە دەکرێت بکرێت هەنگاوێك بۆ بەشداری پێکهاتەکان لە ریفراندۆمەکە, لە ئاستی کوردستانیش بەشداری پراتیکیان پێ بکرێت لە دەسەڵاتدا, سەقفی داخوازی تورکمانەکان دوای کەرکوك زۆر بەرزە بۆتەوە لە گەڵ دەسەڵاتخوازی حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان نایاتەوە.- ئەزمونی بەرلین, شارەکە وەك بەرلین, یان دەیان شاری دیکەی ئەوروپا دابەش بکرێت , ئەگەر پێکهاتەکان دیکە ئامادە نەبوون بێنە ناو پرۆسەکەوە , تەنها لەو بەشانەی زۆرینە رازین بۆ ریفراندۆم ئەنجام بدرێت, دوای روخانی سەدام زیاتر نەخشەکان ئاسانتر بوونەتەوە بۆ جیاکردنەوە, بە تایبەت دوای دروستکردنی گەڕەکە گەورەکان لە قەراغی شار لە باکوری رۆژهەڵاتەوە بە رۆژئاوای شارەکە, چونکە ناکرێت لە ململانێیەکی بەردەوامدا ژیان سەرکەوتوو بێت, بە تایبەت لە حزوری بیری ناسیۆنالیزمەك تا ئاستی فاشیست باڵا, وردە وردەش بە بوونی کێشەکە نەشونما دەکات.

– دەرکردنی هاتووەکان بۆ ئەزموونی هەرێمی Upper Silesia نێوان ئەڵمان و پۆڵەنییەکان ,کە لە 20-10-1921دا بڕیاری لەسەر درا, هەرچەندە پرۆسەی گۆڕانکاری کەرکووك لە هەردوو قەناغەکە (سەردەمی عوسمانی و بەعس) زۆر بەم شێوازە دەچێت لە تەتریك و تەعریب دا , لە ئەنجامدا پۆڵەنییەکان لە دوای شکستی هیتلەر 3 ملیۆن ئەڵمانیان لە هەرێمەکە دەرکرد , لە ئەستادا تەنها 153 هەزار ئەڵمانی لەو هەرێمە ماوە , لە رووی مرۆڤایەتی و هەزیشەوە لە قازانج نییە دەست بە حالەتی وا ببردرێت و نا مرۆڤانەیە , لە هیندستان و پاکستان و بەنگلادیش و زۆر شوێنی دیکە دەیان نموونەی وا هەیە, مێژوو و باڵادەستی ئەمری واقع رۆڵ دەگێڕێت, وەلێ مرۆڤایەتی لێرە جێگای نابێتەوە .

بە بڕوای من بە سەرخستنی ریفراندۆم لە شاری کەرکووك, پێویستە سەرەتا دەست بە سیناریۆی یەکەم ببردرێت, حکومەتێکی خۆ جێی لەسەر بنچینەی کانتۆنەکان پێك بهێنرێت و بڕیاری لەسەر بدرێت, ئەگەر سەری نەگرت, هانا بۆ سیناریۆی بەرلینیانە لە دابەشکردنی شارەکە ببردرێت, واز لە خەونە ناسیۆنالستە ئەفسوناوییەکان بهێڵرێت , لەوانەیە پرسیار بکرێت ئەدی چەندین ساڵە چۆن ئەم نەتەوانە پێکەوە ژیاون با بەردەوام بێت, ئەمە راستە ئەوکاتەی ناسیۆنالیزم واز لە خەونەکانی خۆیان بهێنن, لە کاتێکدا شار بەهەشتی خەونی ئەوانە بە بەدەستهێنانی و گەیشتن پێی ئامادەن جەهەنەم بۆ رکابەرەکانیان

بخولقێنن, دابڕان و لێکنەکەوتن باشترین چارەسەرە ئەگەر ڕێك نەکەوتن بۆ پاراستن لە تۆڵەی خوێنی کەرکووك.

شەڕی دەوڵەت ... 5 ... سمکۆ عەبدولکەریم

کێن ئەوانەی شەڕی دەوڵەتی نەتەوەیی دەکەن ؟

بەشی پێنجەم…

فاروق ڕەفیق و ڕابوون مەعروف، ئەو دوو فەلسەفەلێدەرەی لە ئێستادا پێشەوایەتی فەلسەفەی (نەخێر) دەکەن، نەخێر لەبەرامبەر (بەڵێ)ێکدا کە هێشتا دیار نییە ڕێك ئەو ڕاستەیە چۆنە کە دەخرێتە دەنگدان لە ڕۆژی ئەو ڕیفراندۆمەی گوایە لە 25/9 2017 دەکرێت، کە هەمدیسان تا ئێستا کردن و چۆنیەتی کردنی ڕیفراندۆمەکەش زۆر باش دیار نییە.

بە شێوەیەك هەر لە سەرەتاوە ڕیفراندۆمەکە کەوتە بەر شاڵاوێکی توندی ئەو لایەن و کەسانەی بە هیچ شێوەیەك لە دۆخی سیاسی و ئابوری هەرێمی کوردستان ڕازی نین. ئەگەرچی من پێم وایە نوقتە خستنە سەر پیت بۆ یەکلاییکردنەوەی مانای وشەو خۆبەدەستەوەدانی ڕستەکان زۆر قورسە، ئێمە تەنیا دەتوانین بە پشت بەستن بە سەرچاوە مێژوویەکان و گێڕانەوە و تۆمارکردنی هەموو ئەو ڕووداوانەی لە دونیای دەروەی ئێمەدا ڕوویان داوە (جا ڕاست یان ناڕاست) شتێك بەسەر خۆماندا بکرێنەوە و هەڵوەستەیەکی جدی و بەجێ بۆ ئەو ئەقڵە کوردیانە بکەین، کە بە هۆی ئەوەی کەسانێك ئەقڵیان شتێك لە ئەقڵی باوی کۆمەڵگا واوەترە، هاتوون بە قولی خۆیان وەك دکتۆرێك ئەم کۆمەڵگە نەخۆشە بە کەپسوولی (نەخێر) چارەسەر بکەن.

لە کاتێکدا نە ئەمان ئەو دکتۆرەن و نە ئەم کۆمەڵگایە و نەهیچ کۆمەڵگایەکی دیکەی سەر ئەم زەمینە لەو دۆخەدا ماون ئیرادەیان لەدەست خۆیاندا مابێ، تا ئەوان وا بەئاسانی بتوانن بێن چاکیان بکەنەوە.

ئەو فەلسەفەیەی ڕابوون لێیدەدات پێی نێو کتێبەکانن، کە هەوڵدەدەم لە دوو توێی ئەم نووسینەمدا بە چەند نموونەیەکی زیندووی لەو شێوەیەی ئاشنا بکەم بۆ ئەوەی بزانێت ئەوەی ڕوودەدات تەنیا ئەوە نییە کە ئەو دەیزانێ، دیارە ئەو بۆچوونەم بە هەمان شێوە بۆ بەرەی (بەڕێ)ش وایە، کە پێم وانییە ئەنجامدانی ئەو ڕیفراندۆمەش هەڵقوولاوی ئیرادەیەکی راست و دروستی سەرکردایەتی کورد بێ و لە ناخێکی بێگەردی کوردانەوە سەرچاوەی گرتبێ، بەڵام بەهەر شێوەیەك بێت دەمەتەقێکەم لەم نووسینەدا لەگەڵ ئەم جووتە فەیلەسوفەیە کە بەڕاستی دەیانەوێ وەك فریادڕەسێك فریای ئەو کۆمەڵگە نەخۆشە بکەون و لە کارەساتێکی مسۆگەر قورتارمان بکەن.

بە هەموو پێوەرێك ئیرادەو هەڵوێستی بەرەی سەربەخۆیی بێگەرد ترو بۆ ئەملا و ئەولاترە، لە بەرامبەر ئەو دەنگانەی بە هەر هۆیەکی ڕاست و ناڕاست دەیانەوێ بەر لە ئیرادەی سەربەخۆیی بگرن، بەدەر لە و پلانە ئیقلیمیەی کە باس دەکرێ، هەر جۆرە وەستانێك لە بەرامبەر سەربەخۆیی دەبێ لە روانگەی خۆیەوە لێیبڕوانرێ.
ڕابوون بە دوو مەنتقی فکری حەقی خۆیەتی دژ بە ریفراندۆم و دامەزرانی دەوڵەتی کوردی بێت، یەکیان وەك کۆمەنستێك لە رابردوودا، دووەمیان وەك کەسێکی هەڵگەڕاوە بۆ سەر باوەڕی ئاینی ئیسلام(ئەمەشیان بە ڕاست یان بە سیاسەت) کە بە گوێرەی فەلسەفەی فیکری ئەم دوو باوەڕە ڕابوون دەتوانێ سەدان بیانوو بۆ دژە دەوڵەتی کوردی بێنێتەوە، کە ڕەنگە زۆر لە ئێمە مانانیش زۆر کێشەمان لەگەڵیدا نەبێ.

بەڵام ئەوەی من لەم نووسینەدا مەبەستمە ئاماژەی بۆ بکەم ئەوەیە دەبێ لەوە تێبگا کە بەردێك بەبێ هۆکارێکی دەرەکی لە شوێنی خۆی نالەقێت، لە ڕووی فەلسەفیشەوە مەرج نییە ئەو کەسەی پێی وایە ئەوە ئیرادەو ویستی ئەو خۆیەتی دەیەوێ ئەو بەردە بجوولێنێ و بیگوازێتەوە بۆ ئەوەی بیخاتە سەر بەردەکەی تر بۆ دروستکردنی دیواری حەوشەکە، یان لە شوێنیدا گوێڵك بڕوێنێ، ئەوە دەبێ تێبگات هۆکارێکی ئەقڵی لە پشتەوەی ئەقلی ئەو بوونی هەیە ئەقلی ئەو ئاراستە دەکات بەبێ ئەوەی پێی بزانێ.
لێرەدا ئاماژە بۆ چەند حاڵەتێك دەکەم کە دەکرێ تێکهەڵکێشی ئەو بابەتەی بکەین بۆ ئەوەی لانی کەم بتوانین تێگەیشتنێك لەسەر ئەوەی کە دەیڵێم دروست بکەین، دەکرێ لە ڕابوون و فاروق بپرسم ئەو پاڵنەرە چییە؟ وایکردوە بەم شێوە بە لێشاوە ڕوو لە وەرگێڕان و چاپکردنی کتێبە مارکسییەکان بکرێ، کە ماوەیەکە کتێبێکی زۆری

فیکری مارکسی دەخرێتە بازاڕەوە، ئایا ئەمە هەر لە خۆوەیە، یان فەلسەفەیەکی لە پشتە، هەموو ئەوانەی پەنایان بردۆتە بەر وەها کارێك مەرجە ئاگاداری ئەسلی مەسەلەکە بن، کە من پێم وایە هەموو ئەوانەی ئەو ئەرکە جێبەجێدەکەن ئەسلەن دەرکیان بەو ئەقلە نادیارە نەکردوە، بۆیە ئەوان حەقی خۆیانە لە ڕوانگەی ئەو باوەڕەوە بڕواننە مەسەلەکە کە خۆیان باوەڕیان پێی هەیە.

چەند ساڵێك بەر لە ئێستا سەرچاوە و نووسین لە سەر مەولانا جەلالەدینی ڕۆمی لە پەنجەی یەك دەست تێنەدەپەڕی، کەچی ئێستا جگە لەوەی بە دیان کتێب خراوتە کتێبخانەی کوردی، هەر چەند مانگ جارێکیش کتێبك لە بواری تەسەوەف و مەولانای ڕۆمی چاپ و بڵاو دەکرێتەوە.
باوا تێنەگەن من خۆم تووشی وەهمێکی گەورەی ئەقڵی سیاسی و فیکری کردوە هەموو شتێك دەگەڕێنمەوە بۆ سیاسەتی پیلانگێڕان، چونکە لەم ڕوەوە من تەنیا نمونەکانی نیشان دەدەم، دواتر ئەوان ئازادن لەوەی منیش بە نەخۆشێکی نێو ئەم کۆمەڵگە نەخۆشە دەزانن یان نا.
ئێوە دەزانن ریفراندۆمی 2005 لە سەر پێشنیازی ڕاوێژکارێکی ئەمریکی (پیتەر گالبێرس) کە لە ئێستادا وەك ڕاوێژکارێك گرێبەستی لە گەڵ حکومەتی هەرێم هەیە ئەنجامدرا، یانی ئەگەر ئەو ڕاوێژکارە کە ئەو کات باڵیۆزی ویلاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکا بوو لە کرواتیا ئەو پێشنیازەی نەکردبوایە ڕیفراندۆمەکە نەدەکرا.

ئێوە دەزانن نزیکەی 65 ساڵ بەر لە ئەمڕۆ دکتۆر محەمەد مسەدەق کە لە ئەنجامی هەڵبژاردنێکی دیموکراتیانە هەڵبژێردرا و یەکەم سەرۆك وەزیرانی هەلبژێردراوی ئێران بوو، ئەمریکا چۆن کودەتای بەسەردا کرد و لە دەسەڵاتی لادا؟ تەنیا لەبەر ئەوەی پیاوێکی نیشتمانی و جەماوەری بوو.
ئەمەش لە ڕێگەی پڕۆسەیەکی نەخشە بۆ کێشراوی جوولاندنی شەقامدا، بۆ ئەوەی ئەو وێنەیە نیشانی ڕای گشتی بدات کە خەڵکی ئێران لەگەڵ موسەدەق نیین، بەم هۆیەشەوە کۆتایی بە دەسەڵاتەکەی هێناو حکومەتەکەی ڕووخاند، ئایا هەموو ئەو هاوڵاتیانەی، بەوانەشەوە کە پێیان وابوو ئەرکێکی نیشتیمانی و ناوخۆیی جێبەجێدەکەن بە ئاگا بوون لەو پلانەی ئەمریکا؟ ئەو ئەقڵە چۆن بوو توانی ئەو هەموو ئەقڵە لە خشتە بەرێت، ئەو ئەقلە گەمە پێکراوە ئەقڵی کۆمەڵگەیەکی نەخۆش بوو؟ دوای ئەو نەخشەو پیلانە هەست پێنەکراوەی ئەمریکا کەوتن.
ئەو ئەقڵەی ئەمریکا دەبێ چی بێ؟ بتوانێ کەسێك بە ناوی (کیرمیت

ڕۆزفێلت) بنێریتە ئێران بۆ ئەنجامدانی پیلان و نەخشەیەکی لەو شێوەیە هاوڵاتیانیش کوێرانە دوای کەون و پێی نەزانن.
پێویستە ئێوە دوای ئەفلاتون نەکەون، وەك سوكرات وابن زۆر لە ئاسمان نەڕوانن بگەڕێنەوە سەر زەوی بزانن ئێستا ئەم زەویە چ تۆپەڵەیەکی بچووکە لە چنگی ئەمریکادا، سەرێك لە ئەمریکای لاتین بدەن بزانن ئەمریکا چۆن نەخشەو پلانەکانی جێبەجێکردوە، بزانن بە درێژایی مێژوو لە کۆلۆمبیا و پەناما و ئیکوادۆر چی ڕوویداوە ئەو سەرکردانەی لە فێڵکە خرانە خوارەوە بۆ کەوتنە خوارەوە؟
بۆیە بە یەقینەوە لە پاکی خۆ ڕوانین گەمژەییەکی گەورەیە، ئەو ئەقڵەی بەکاری دێنی پێت وابێت بەرهەمی ئەقڵێکی سروشتیانەیە بزانە تا ئێستا لە خەوێکی قووڵدای، بۆیە هێندە لە ئەقڵی خۆت مەڕوانە شتێك ئاوڕ لەو ئەقڵە نادیارانە بدەرەوە کە وەك کابوسێك وان بەسەر ئەقڵەکانی ترەوە، بۆیە ئەقڵەکانی دی جگە لە دەسکەلا بەولاوە شتێکی دی نین.

کەسێکی وەك (جۆن پێرکینز) کە شارەزایەکی بواری ئابوری و سیاسەت زان بوو لە نێو یەکێ لە کۆمپانیا هەرە بەهێز و دیارەکانی ئەمریکا و لە سەرتاسەری دونیادا ڕۆڵی هەبووە و خودی خۆی داڕێژەری زۆر لەو نەخشە و پیلانانە بووە کە ئەم کۆمپانیایە بۆ بەرژەوەندی ئەمریکا لە ئەمریکای لاتین و خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و ئاسیای ناوەراست ئەنجامی داون، ئەم پیاوە خاوەنی کتێبی (القاتل الاقتصادی) بکوژی ئابوری کاتێك وەك فەرمانبەر چۆتە نێو ئەو کۆمپانیایە، هەرگیز چاوەڕوانی ئەوەی نەکردوە، ئەو تێگەیشتنەشی نەبووە کە ئەو چۆتە نێو تۆڕێکی سیاسی ئابوری زۆر گەورەو مەترسیدار، ئەو لە نیوەی ڕێگاکە پێی زانیوە چ تاوانێك دەرحەق بە گەلان ئەنجام دەدات، بەڵام کاتێك بەوە دەزانێ دڵی خۆی بەوە دەداتەوە کە ڕۆژیك دێ ئەو ڕاستیانە ئاشکرا بکات، چونکە دڵنیایە لەوەی کە ئەگەر ئەو نەبێت و ئەو کارە نەکات کەسێك نابێت ئەو راستیانە ئاشکرا بکات، بۆیە لەو ڕۆژەوە بڕیار دەدات ڕۆژێك هەموو ئەو نەخشەو پلانانەی لە پشتی پەردەوە داڕێژراون و جێبەجێکراون، بە گوێی هەمووواندا بدا، کە هەر واشی کرد، رەنگە بۆ من ئەگەر ئەو دانپێدانانەی ئەو نەبوایە نەمتوانی با واتێبگەم، نەم دەتوانی تێبگەم سەرکردە شۆڕشگێڕەکان بۆ ناتوانن هەر بە شۆڕشگێڕی بمێننەوە، یان دەبێ بکوژرێن، یان دەبێ وەك ئەوانی دیکە بگۆڕێن و ببن بە دیکتاتۆر و گەندەل و میللەت نەویست.

خواستی نەتەوایەتی و وویستی ئۆلیگارشی ...7... نەجمەدین فارس حەسەن

بەشی حەوتەم / هەشت بەش ....

ڕیفراندۆم و (un) و چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی:

“دروست بوون و پێکھێنانی ڕێکخراوێکی نێودەوڵەتی وەك نەتەوە یەکگرتووەکان، هەروا لەخۆڕا و بەڕێکەوت نەبووە. بەرەنجامی پێویستی سەردەمی خۆی بوو، چونکە جیهان دەرگیری نەهامەتیەکی گەورەی وەك جەنگی جیهانی یەکەم و دووەم ببوو. قوربانیەکانی جەنگی دووەمی جیهانی بە (٣٥_٦٠) ملیۆن کەس مەزەندە دەکرا. “(59)

وەک لای هەموان ئاشکرایە نەتەوەیەکگرتوەکان ڕێکخراو و دەزگایەکی جێبەجێ کردنی سیاسەتەکانی ئیمپرالیزمی جیهانییە. بڕیارەکانی بەشێوەیەکی زۆر و گرنگتر، لەئەنجوومەنی ئاسایشی ئەو ڕێکخراوەوە دروست دەبێت و دەردەچێت و ئەسەپێنرێ و جێبەجێ دەکرێت. چونکە ئەو دەزگایەی ناو ڕێکخراوەکە پێنج ئەندامی هەمیشەیی و سەرەکی و خاوەن ڤیتۆی هەیە، کە ل□و□لاتانی وەك ئەمریکا و ڕوسیای فید□□□ و چین و بەریتانیا و فەڕەنسا پێك دێت.

ئەم و□لاتان□ بال□ا دەستیان بەسەر ئاڕاستەکردنی سیاسەت و ئامانجەکانی ئەو ڕێکخراوە هەیە، بێ ڕەزامەندی ئەو پێنج ئەندامە هیچ بڕیارێك و پێشنیارێك ناچێتە بواری جێبەجێ کردنەوە. ئەمانەش لەسیاسەتی دەزگا و دامەزراوەی ئەنجوومەنی پیرانی ئەمریکا و سەرۆکایەتی وو□لاتەکانیانەوە دەستنیشان دەکرێت , هەروەها بەنسبەت ڕووسیاشەوە لەدامەزراوەی دۆما و سەرۆکایەتیەکەیەوە بڕیار دەردەچێت، لەلایەکی ترەوە لەچیندا بەبێ سیاسەت و بیرکردنەوەی حیزبی شیوعی چینی هیچ بڕیارێك نادرێت، ب□ و□لاتانی بەریتانیا و فەڕەنساش ئەوانیش لە پەرلەمان و ئەنجومەنە تایبەت مەندەکانی

بەرگری کردن لە بەرژەوەندی سیاسی و ئابووری ئەو وڵاتانە ڕەزامەندی دەرچوونی بڕیار و یاساو ڕێساکان و پێشنیارەکانی ئەنجومەنی ئاسایش دەکەن.

بەم پێیە ئەو یاسایەی دەردەچێت , دەبێت لەخزمەتی سەرمایەداران و خاوەن کارەکانی وڵاتەکانیان بێت و سوود و قازانجی بازاڕی کەلوپەلی سەربازی و هەموو کاڵاکانی ئەو وڵاتانەی هەبێت , ئەگینا هیچ بڕیارێك دەرناچێت لەدەزگاو دامەزراوەی (UN) ەوە.

ئەو وڵاتانە وەك کەمەڵێك گورگی برسی وان، هەر بڕیارێك ئەیدەن دەبێت بەشە قازانجیان هەبێت. ئیتر بەخوێنی چەند کەس لە خەڵکی بێ چەك و چەکداری کۆمەڵگاکانی تر دەبێت یان نا. گرنگ لەلای ئەوان قازانجی ماددیی و سیاسی یە.

بەیانی مافی مرۆڤی نەتەوە یەکگرتووەکان ، خۆی سەرچاوەی دروستکردنی بێ مافی بەشێکی گەورەی کۆمەڵگای مرۆڤایەتییە لەسەر ڕووی زەوی. چونکە خاوەندارێتی تایبەت بە پیرۆزترین دەستکەوتی مرۆڤایەتی دەزانێت. ئەمەش بە پێوەر و لەژێر کاریگەری ئایدۆلۆژیا و فکری لیبرالیزم داڕێژراوە، کە هۆکاری سەرەکی هەموو مەینەتییەکانە لە جیهاندا، بەشێکە و هۆکارێکە لە کۆیلەکردنی نوێی مرۆڤ لەسەر ڕووی زەوی ، ئیتر هەرجۆرێکی کۆیلە کردنی مۆدێرن بێت لە جیهاندا.

هەرلەبەر ئەوەیە ئەو دەزگایە ناتوانێت چارەسەری تەواوی هەموو کێشەکان بکات مەینەتییەکان لەسەر بەشێك لە مرۆڤایەتی کەم بکاتەوە، هەروەها ناتوانێت چارەی پرسی نەتەوایەتی بکات و وەڵامی بنج بڕی پێبداتەوە و ئەگەر بەرژەوەندی زلهێزەکانی تێدانەبێت ، نمونەی هەڵوەشاندنەوەی یەکێتی سۆڤیەتی جاران و دابەشبوونی بۆ چەند دەوڵەتێك ، دەنگی وڵاتانی بەدەست هانیوو یان هەر قسەیەکی بچوکیان لەسەر دروست بوونی دەوڵەتەکان نەکردووە، باوەڕی تەواویان پێهێنان.

هەروەها دابەشبوونی هەندێکی تر لەو دەوڵەتانەی کەلە بەرەی هاوپەیمانی وارشۆ بوون. ئەگەر بەوردی کاریان بۆ هەڵوەشانەوەی نەکردبێت ئەوا ڕێگریش نەبوون لەسەربەخۆیان، جەنگی ماڵوێرانکەریان تێدا بەرپا کردوون . لە لایەکی تر هەتا ئێستا دانیان نەناوە بەو ڕیفراندۆمەی کە ساڵی (ئازاری/2014) لەهەرێمی قرمی ئۆکرانیان کراوە و خۆیان بڕیاریان لەسەر یەکگرتنەوەیان لەگەڵ ڕوسیای فیدراڵدا دا، واتە سیاسەتەکان و بڕیارەکانی (UN) ،

دوو فاقی و بەپێی خواستی زلهێزەکانە نەوەکو لەگەڵ ئیرادەی خەڵکی ئەوناوچانەدا بن کەخواستیان لەسەر یەکگرتن ، یا جیابوونەوەیە لەو دەوڵەتانەی تیایدا دەژین یان دەیانەوێت یەکبگرن .

” بەشێوەیەکی گشتی ڕێکخراوی نەتەوەیەکگرتووەکان، لە پێناوی جێبەجێکردنی ئەم پەرەنسیپانە دروست بووە، کە لەم چەند خاڵەدا کوورت دەبێتەوە: 1- ڕزگارکردنی نەتەوەکانی داهاتوو لە نەهامەتی جەنگ کە لەماوەی سەردەمی یەك نەوەدا ئازارێکی هەناوە بەسەر مرۆڤایەتیدا کەلەباسکردن نایەن (مەبەست جەنگی جیهانی یەکەم و دووەم). بەڵام هەر لەدوای ئەمەو لەسەروبەندی دروست بوونی ڕێکخراوەکە. چەند جەنگێك ڕووی داوە ، وەکو جەنگی فەڕەنسا دژی ڤێتنام لەسەروبەندی ١٩٤٦ز ڕوویدا و تاساڵی (١٩٥٤ز)ی خایاند،دواتر پەلاماردانی ڤێتنام لە ساڵی 1957ز لەلایەن ئەمریکاو داگیرکردنی تا ساڵی ١٩٧٥ز خایاند ، جەنگی کۆریا و دابەشکردنی لەنێوان دوو زلهێزی ئەوکاتدا لە نێوان ئەمریکاو یەکێتی سۆڤیەتی جاران بوو کە لە (1950/6/25ز)ی دەستی پێکرد و لە(1953/7/27ز)ی کۆتایی هات و هەردوو کۆریای باکور و باشووری لێ دروست بوو. داگیرکردنی ئەفغانستان لە (1979/12/28) لەلایەن یەکێتی سۆڤیەتی جارانەوە. جەنگی ئێران عێراقی ساڵەکانی هەشتای سەدەی ڕابردوو، هەروەها جەنگی داگیرکردنی کوەیت ساڵی ١٩٩٠دا لەلایەن عێراق و جەنگی هاوپەیمانان دژی عێراق لە ساڵی ١٩٩١ز بێجگە لەو جەنگەی کە بێ گوێدانە پەرەنسیپەکانی (un) ،ئەمریکا بەناوی داگیرکردنەوە پەلاماری عێراقی دا لەساڵی (٢٠٠٣ز)، بێجگە لەو جەنگانەی کە بەنوێنەرایەتی دەکرێت و لەبری ئەوان ئەنجام دەدرێت واتە لەبری زلهێزەکان. ئەمانە هەر هەموویان کوشتاری مەلایین خەڵکی لێکەوتووەتەوە.

یەکێکی تر لە پەرەنسیپەکان: ٢. جەخت کردنەوە لەسەر باوەڕهێنانەوەی گەلان بۆ مافە بنەڕەتییەکانی مرۆڤایەتی.

٣. دروست کردنی لێبووردەیی و پێکەوە ژیان لە ئاشتی و ڕێزگرتنی هاوسێیەتی دەوڵەتان.

٤. یەکخستنی هێزەکان بۆ پاراستنی ئاشتی و ئاسایشی نێودەوڵەتی.

٥. دانانی بنەماکان و نەخشەکێشان بۆ مسۆگەرکردنی بەکارنەهێنانی هێزی چەکدار لە زیانی بەرژەوەندییە هاوبەشەکان.

٦. بەکارهێنانی ئامرازە نێودەوڵەتییەکان بەمەبەستی بەرزکردنەوەی

ئاستی کاروباری کۆمەڵایەتی و ئابووری گشتی نەتەوەکان." (٦٠)

بەڵام ئەمانە هەموو نوسراوی سەر کاغەزن و جێبەجێ نەکراون و هێزەکانی ناو(un) ، بەمەبەستی بەرژەوەندییەکانی خۆیان بایانداوە و هەڵساوە چۆن ویستوویانە ئاوا مامەڵەیان لەگەڵ کردووە. هەموو ئەمانە هۆکارگەلێکی ترن لە مامەڵە نایاساییەکان و نایەکسان لەگەڵ نەتەوەکاندا.

زۆرێك لەلایەن و هەڵگرانی بیرو بڕوای جیاوازی چینایەتی ، نووسەر و بەناو توێژەرەکانیان ، گورگەکانی جیهان بەمەڕ ئەناسێنن، وەك فریادڕەس و پارێزەری بەرژەوەندیەکانی نەتەوەکان چاو لێ دەکەن، کەلەبنەڕەتدا بەرگری کردن لەبەرژەوەندی و ئەجێندای سیاسی و ئابووری دەوڵەتە زلهێزەکانی دنیا و ناو ڕێکخراوی (un) نەبێت هیچ شتێکی تری لێ سەوز نابێت.

هەروەها ڕازیبوونە بە ڕێگا چارەسەرییەکانی سەرمایەداری جیهان . سیاسەتەکانی ووڵاتە زلهێزەکان بۆ چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی، بێجگە لە درۆیەکی شاخدار هیچی تر نییە، چونکە ئەگەر هەر کێشەیەك لەپرسی نەتەوایەتی بەدەستی ئەوانەوە بووبێت و بەناو چارەسەرییان کردبێت بێ کێشەو کەم و کورتی زۆر و گەورە نەبووە. هەروەکو ئەوەی کە لە باشووری سۆداندا ڕیفراندۆم لە ساڵی (2011ز) کرا خەڵکەکەی ئێستا لەگەڵ ژیانێکی زۆر سەرەتایی و دواکەوتووی و هەژاری و قات و قڕیدا ئاوێزانن. واتە چارەسەرییەکان و یان باوەڕهێنان بەدوا بڕیاری ڕیفراندۆمەکان بەپێی پێوەر و پێوانەی خۆیان بەکاری دەهێنن ، ئەگەر هێزێکی کۆمەڵایەتی و هۆشیار و چاوکراوە بە بەرنامەی لەناو ئەو کۆمەڵگایانەدا هێزیان نەبێت و دەستیان بەتەواوەتی گۆڕانکارییەکەوە نەگرتبێت. ئەوا بەو دەردە دەچێت کە باشووری سۆدان تێکەوتووە. یا ڕێ لە جیابوونەوە دەگرن ئەگەر ڕیفراندۆمیشی بۆ بکرێت هەروەکو ئەو باس و خواستەی لەجیابوونەوەی هەرێمی کەتەلۆنیای ئیسپانیا دەکرێت هەتا وڵاتانی ئەوروپاش ڕازی نین بەجیابوونەوەی ئەو هەرێمە لە ئیسپانیا، بێجگە لە هەڕەشەکانی سەرۆك وەزیرانی ئیسپانیا لەکاتی جیابوونەوەی ئەو هەرێمە بە ڕیفراندۆمی خەڵکەکەشی بێت. هەموو کاتێك ، شەریعەتی چارەسەرکردن لەلای دەوڵەتانی سەرمایەداری بەپێی بەرژەوەندییەکانی سەرمایەداران و دەوڵەتەکانیان مامەڵەیان لەگەڵ دەکرێت و بڕوای پێ دەهێنرێت. هەربۆیە ئەگەر ڕیفراندۆم لەهەر وڵاتێکدا لەژێر چاودێری (un) ئەنجام بدرێت ، ناتوانرێت بڕوا بەپاکی و بێ خەوشی ئەو ڕیفراندۆمە بهێنرێت. چونکە ئەو ڕێکخراوە نێودەوڵەتییە

سەربەخۆنییە و بڕیارەکانی لە زۆرترین کاتدا جێبەجێ ناکرێت و یان لەژێر کاریگەری هێزە کاریگەرەکانی ناو ڕێکخراوەکە دەبێت ، ئەویش ئەو دەوڵەتانەی کە پەیکەری ئابووری ڕێکخراوەکەیان ڕاگرتووە و بەهاوکارییە داراییەکانیان توانیویانە باڵ بکێشن بەسەر ئاڕاستەی دەرکردن و جێبەجێ کردنی بڕیارەکانیدا. ئەمە بێجگە لەوەی کە پێنج وڵاتەکەی خاوەن ڤیتۆی ئەنجومەنی ئاسایشی ئەو ڕێکخراوە چۆنیان بوێت ئاوا بڕیار دەردەکرێت یان ڕێگری لێ دەکرێت.

ئەوە گەمژەییە کە پێت وابێت (un) دەتوانێت چارەسەری بنج بڕی کێشەی نەتەوایەتی بکات.چەپەکان چاوەکیان لەڕێگەچارە و سەرپەرشتی ڕیفراندۆم لەلایەن (un)ەوە بۆ بڕیاری جیابونەوەی هەرێمی کوردستان لە دەوڵەتی عێراق ، ئەمانیش هەمان بڕوای ئەلیگارشیەکانی ناو هەرێمیان هەیە . هیچ جیاوازییەکی بەرچاو و دیار نابینێت لە نێوان حیزبە چەپەکان و ڕاستەکاندا، لە بارەی پرسێکی چارەنووس سازی وەك جیابوونەوەی هەرێم لە عێراق. حیزبە ئەلیگارشیەکانی هەڵگرانی خواستی حوکمی زاتی و مافی چارەنووسە درێزنەکانیان لەگەڵ دیدی حیزبە چەپەکان هاوڕاو جووتن.

لەلایەکی تر چەپەکان لە ئێران ، هەمان بۆچونیان هەبووە لە ڕابردودا ، وویستویانە چارەنووسی گەلی کوردیان بەهەمان دیدی ڕیفراندۆم بازەکان دیاریبکەن. ئەڵێن " حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری خوازیاری چارەسەری دەم و دەستی مەسەلەی کوردە لە ئێراندا، ئەویش لە ڕێگای ڕیفراندۆمێکی ئازادەوە لە ناوچە کوردنشینەکانی ڕۆژئاوای ئێران بەچاودێری سەرچاوە ڕەسمی یە نێو نەتەوەییەکان . " (٦١) ئەگەر بە پێوەرێکی مارکسیانە ئەو پەرەگرافە لێك بدەینەوە ئەوا فەی بەسەر بۆچوون و دیدگایەکی مارکسیستیانەوە نییە هەڵئەنجاوی دیدگا و بڕوای لیبرالیزمی سەرمایەدارییە. لەبەر ئەوەی ڕیفراندۆمی ئازاد تەنها لە سیستەمێکدا بەرجەستە دەبێت کە ئازادی و یەکسانی فەراهەم کردبێت لە کۆمەڵگادا. ئەگینا پڕۆسێکی لەو شێوەیە، لە کۆمەڵگایەکی دیکتاتۆری و لەژێر چاودێری ڕێکخراوێکی نێودەوڵەتی وەك (un) دا ، ناتوانێت وەك خۆی و بە یاری پێکردنی ئەنجامەکان و بێ گرفت تەواو ببێت چونکە ئەو ڕێکخراوە نێودەوڵەتییە لە پێناوی بەرجەستەکردنی ئەو پەرەنسیپانەدا پێك هاتووە، بەڵام هەتا ئێستاش نەیتوانیوە لە کۆمەڵگای نێودەوڵەتیدا دەوور و کاریگەری پۆزەتیڤانەی هەبێت، هەلومەرجی ژیانی کۆمەڵگاکان بەرەو باشتر ببات و کۆتایی بە نەهامەتییەکان بهێنێت. باشترین نمونە بۆ جێبەجێ نەبوونی تەواوی پەرەنسیپەکانی (un) ئەو ژمارە ترسناکەی مرۆڤی

کۆیلەیە لەسەرتاسەری دنیا کە بە ٤٦ملیۆن کەس مەزەندە دەکرێت ، ئەو سەرژمێری و توێژینەوەیە لەلایەن ڕێکخراوی (walk free) ی یەوە لەسەرتاسەری دنیادا ئەنجامی دابوو ، لەساڵی ٢٠١٦دا ڕێژەی ٢٨% زیادی کردبوو لەچاو ساڵی ٢٠١٤دا . ئەم ڕاپۆرتەی ئەو ڕێکخراوە لە ١٦٧ وڵاتدا لەڕێگەی چاوپێکەوتن و پرسیارکردن لە ٤٢هەزار کەس بە ٥٣ زمانی جیاواز کراوەو دەست نیشانی ژمارەی کۆیلەکانی پێ کراوە. ئەو پێوەرەی کە ڕێکخراوەکە داینـاوە بۆ کۆیلایەتی بریتییە لە ڕفاندنی مرۆڤ و بازرگانی پێوەکردنیان، کاری زۆرەملێ، بەسەربازی کردنی منداڵان، قەرزداری، هاوسەرگیری بەزۆر و پێش وەخت، لەخشتەبردن و بازرگانی جنسی، کاری لەش فرۆشی ، هەروەها هەموو ئەو یاسایانەی کەدژ بەمافەکانی مرۆڤن ، لەلایەن وڵاتانەوە دەردەچێت.(٦٢) بەمەرجێك یاسای کەتای هێنان بەکۆیلایەتی کاتی خۆی لە ٢٥ئەیلوول/سبتمبر١٩٢٦ لە جنێف واژۆی لەسەر ڕێکەوتن نامەیەك تایبەت بە کۆیلایەتی لەڕێکخراوی کۆمەڵەی گەلان کرا، وە جارێکی تر لەبارەگای نەتەوە یەکگرتووەکان لە نیویۆرك لە ٧کانوونی یەکەم/دیسمبری١٩٥٣ بڕیاری لەسەردرایەوە، بەهەندێك گۆڕانکاری و چاککردنەوەی شێوەی دەربڕینەکانەوە ، هەموارکرایەوە ، لە ڕۆژی ٧تەمووز/یولیۆ١٩٥٥ چووە بواری جێبەجێ کردنەوە لە لە (١٢) ماددە پێکهاتبوو. (٦٣)ئامارەکان خۆیان ئەدوێن ، ڕێکخراوێك ئەمە حاڵی بێت ، چۆن دەتوانێت سەرچاوەی چارەسەری بێت و سەرپەرشتی جیابوونەوە یا ڕیفراندۆم بکات؟!

چەپ ئەگەر بڕوای وابێت (un)، دەتوانێت چاودێری لە ڕیفراندۆم بکات و توانای بڕیاری جیابوونەوەی نەتەوەو دەوڵەتەکانی هەیە، دیدێکی نالۆژیکییە ئەو ڕیفراندۆمانەی کەلەسەردەمی سەرمایەداریدا دەکرێت (un) یش چاودێری دەکات و بڕیاری دروست و نادروست دەدات، باشتر نابێت لەهەموو ئەنجامانەی کە هەتا ئێستا لەپڕۆسیسی ڕیفراندۆم، لە ناوچە و وڵاتە جیاوازەکانی جیهاندا ئەنجام دراوە. چونکە هەموو ئەو چەواشەکاریانەی وڵاتانی ناو ڕێکخراوەکە ئەنجامی دەدەن ، بە بەرژەوەندی زلهێزەکان ئەنجامەکەی دەگۆڕێت.

” مافی نەتەوەکان لە بڕیاردانی چارەنووسی خۆی، بەمانا سیاسیەکەی، مانای تەواوەتی مافی نەتەوەکانە، لەسەربەخۆیی لەسەربەستی جیابوونەوەی سیاسی لەو نەتەوەیەی کەستەم کار و باڵا دەستە. وە ئەو داواکارییە کە دیموکراتی سیاسی بانگەوازی بۆدەکات، مانای کردارییەکەی بریتییە لەسەربەستی تەواو لەهاندان بەمەبەستی جیابوونەوە و چارەسەر کردنی پرسی جیابوونەوە بەڕاپرسی ئەو

نەتەوەیە کەداوای دەکات. بەو شێوەیە ئەو داواکارییە لەهیچ شتێکدا هاوشێوە نییە لەگەڵ داواکاری جیابوونەوە و دابەشکردن و دروستکردنی دەوڵەتی بچووك. بەڵکو تەنها دەربڕینێکی ڕاست و دروستی گونجاوە لەگەڵ خەبات کردن دژی هەموو چەوساندنەوەیەکی نەتەوەیی . ” (٦٤) ئەم بۆچونەی لینین لەبارەی ڕێفراندۆمەوە ئەوە دەردەخات بەرنامە و دیدگای چەپ و ڕاست یەك ئامانج و ناوەڕۆکن. نە چەپ هەڵگری بەرنامەو پەرەنسیپێکی شۆڕشگێڕی و چارەسەری کێشەی نەتەوایەتییە لەم هەرێمەدا، نەلایەنە ڕاست ڕەوەکانیش بەئیسلامی و بەناو عیلمانیەکانەوە، هەوڵیان لەپێناوی بنبڕکردنی کێشەی نەتەوایەتییە، هەربۆیە چەپ و ڕاست لەم هەرێمەدا بەئاسانی ناتوانیت لێکیان جیابکەیتەوە. چونکە ئەو چارەسەرییەی کەلەڕێگەی (un) وە بە ئەنجامدانی ڕیفراندۆم بۆ پرسی نەتەوایەتی کورد لەعێراقدا ڕەچاوی دەکەن لەلایەن چەپەوە، ئەنجامگیریەکەی هەمان بۆچوونی حیزبەکانی ترە کەڕیفراندۆم بەسەرچاوە و ڕێگە چارەی کێشەی نەتەوایەتی و دروست بوونی دەوڵەتی پێ دەبینن. مێژووی ئەو ڕێکخراوە مێژوویەکی لەنگە لەچارەسەری پرسی نەتەوایەتی لەجیهاندا. لەدوای هەڵوەشانەوەی بلۆکی ڕۆژهەڵات و کۆتایی هاتنی جەنگی سارد،(un) وویستی ڕێکخراو و دامەزراوەیی چارەسەری کۆتایی هێنانی کێشە نەتەوایەتییەکان بێت، بەڵام نەیتوانی ئەو ڕۆڵە بگێڕێت. هەروەکوو ئەو کوشتارەی کە لەجیابوونەوەی بۆسنی و هەرسکییەکاندا کەوتەوە، زۆر نامر□قانە مامەڵەیان ل□گ□□□دا کراوە، ڕێکەوتنەکانیشیان بەئاوارەبوونی ملیۆن□ خ□□□ك کۆتایی پێهات. لەکێشەی چیچانیەکان لەگەڵ ڕوسەکاندا چارەسەریەکان بەبەرچاوی ەوە(un) بەکاولکاری و تووندبوونی زیاتری گیانی دەمارگیری نەتەوایەتی لەنێوان ڕووسەکان و چیچانیەکان کۆتایی هات. ئەمەشیان پەیوەندی بەدەسەڵاتی یەکێك لە پێنج هێزەکەی ئەنجومەنی ئاسایشی (un) ەوە هەیە کەخاوەن ڤیتۆو چەکی ئەتۆمین لەجیهاندا. یەکێکی تر لەو دەوڵەتانەی کەبەڕیفراندۆم سەربەخ□یان ڕاگەیاند باشووری سۆدان بوو، بەڵام نەیتوانی جیابوونەوە و □ڵام بەژیان و پێداویستییەکانی دانیشتوانی باشووری سۆدان بداتەوە.

ئەمەش بەو مانایە نییە کەجیابوونەوەی نەتەوەیەك لەڕێگەی ڕیفراندۆمەو□ ب□د□یتە دواوە، لەکاتێکدا ڕیفراندۆم بتوانێت چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی بکات بەڵام (un) و ئەو هێزانەی کەلەناو هەر□م□دا هەن و ئیدیعا و بانگەشەی چارەسەری کێشەی نەتەوایەتی، لە ڕێگەی ڕیفراندۆمەوە دەکات درۆیەکی گەورە لەگەڵ خەڵکدا دەکەن و سیاسەتی دیماگۆجیانەی ئەوانە بەئاڕاستەی

خۆدزینەوە لە بڕیاری بنج بڕی چارەسەری کێشەی نەتەوایەتییە. گەوجاندنی خەڵك و پێ کوتەکردنیانە لەناو هەلوو مەرجێکی تەم و مژاویدا، بەئاڕاستەی خزمەتکردنی خواست و ویستی ئۆلیگارشیانە یانە لەسەر ئاستی هەرێم و لەعێراق و لەسەر ئاستی ناوچەکەشدا.

لەزۆرترین کات و لەهەلوو مەرجە جیاوازەکاندا، ناتوانیت بەرنامەی چەپ و ڕاستی کۆمەڵگای کوردی و عێراقی و ئێرانی لەیەك جودا بکەیتەوە. ئەمەش لەو بڕوایەی ڕابردووی چەپدا دەردەکەوێت، لەئێستاشدا هەمان بڕوایان هەیە و بەو ستراتیژەوە پابەندن کەدەڵێت " ئەم ڕیفراندۆمە دەبێت بەدەرچوونی هێزە سوپاییەکانی دەوڵەتی مەرکەزی و دابینکردنی ماوەیەك بەچالاكی ئازادانەی هەموو حیزبە سیاسییەکان لەکوردستاندا ئەنجام بدرێ تا لەو ماوەیەدا جەماوەری خەڵکی بەبەرنامەو سیاسەت و بۆچوونی خۆیان لەڕیفراندۆمەکە ئاشنا بکەن. " (٦٥)ئەم بۆچوونەی چەپی ئێران، هاوجووت و هاوڕایه لەگەڵ بۆچوونەکانی چەپی عێراق و کوردستان ، هەروەها بووەتە سەرچاوەی بیرو بۆچوونەکانی بەشێك لەچەپی کوردستانی عێراق. ئەمەش لە ئێستادا هاوڕای سیاسەت و بەرنامەکانی توێژی ئۆلیگارشی دەسەڵاتە لەهەرێمی کوردستاندا. ناوەڕۆکی ئەو بۆچوونانە، جیاوازنابێتەوە لەگەڵ سیاسەتی ئۆلیگارشی و مشەخۆرانی سەربازی و خەزانی و خێڵەکیانەی هەموو دەسەڵاتداران.

هەموو حیزبەکانی خەزانی ئۆلیگارشی دەسەڵاتداران و دەرەوەی هاوئامانج و هاو سیاسەتن، لەبەرامبەر بڕوا بوون و نەبوون بەڕیفراندۆم. هەروەکو لینین دەڵێت ڕیفراندۆم تەنها دەربڕینێکی ڕاست و دروستی گونجاوە لەگەڵ خەباتکردن دژی هەموو چەوساندنەوەیەکی نەتەوەیی لەبەر ئەوە ناکاتە هەڵوەست و کرداری لەخۆبووردوانەی دژی جیاکاری نەتەوەیی و چارەسەری بنج بڕی پرسەکەی. ڕیفراندۆم ناتوانێت بەتەنها کۆتایی بەچەوسانەوەی نەتەوەیی بهێنێت وەهەروەها ناتوانێت کۆتایی بە چەوساندنەوەی چینایەتیش بهێنێت، کەسەرچاوەی دروستکردنی چەوساندنەوەی نەتەوەییە، چونکە ناتوانێت کۆتایی بەدەسەڵاتی سەرمایەداری بهێنێت. ناتوانێت دەزگای سەرکووت و چەوسانەوەی دەوڵەت کۆتایی پێ بهێنێت. ڕیفراندۆم وەك ململانێیەکی نەرم دەبینرێت، لەنێوان بەرژەوەندییە جیاوازەکانی سیاسی و سەربازییەکانی دەسەڵاتی ئۆلیگارشی نەتەوەکان، لەپێناوی قازانجی زیاتردا، نەوەکو وەڵام دانەوەبێت بە داخوازی مافی یەکسانی نەتەوەکان. بەنەتەوەی کورد و عەرەب و فارس و تورکەوە.

خۆشباوەڕی لەوەی سەرچاوە دەگرێت کەپێت وابێت گوایە بە ئەوەی دەست بدەیتە کاری شۆڕشگێڕی دەتوانیت خواست و وویستی نەتەوەی ژێردەستە بەدی بهێنێت. لەهەموو هەلوو مەرجەکاندا ناتوانرێت دەنگدان بەتەواوی و بێ سانسۆر و ترس و لەرزی خەڵک لەدەسەڵات و هێزە سەرکووت کەرەکانیان ئەنجام بدرێت. هەروەها ناتوانرێت وەکو هەڵوەستی کرداری چاولەبکرێت لە ڕابردوو لەئێستادا، هێزی چەکداری حیزبەکان لەچوارچێوەی هێزێکی سەر بەحکومەت و دەوڵەت ڕێکنەخراون و چەکداری حیزبەکان بە ئەوە هەشتویانەتەوە هەڕەشەی لەیەکتر پێ دەکەن. لەبەر ئەوە نە (un) ئەتوانێت و نە حیزبەکانیش ئەیانەوێت ئەو هێزە چەکدارانە بخەنە ژێر ڕکێفی حکومەت و لەدامەزراوەیەکی سەربازیدا ڕێک بخرێن.

هەموو ئەو هێزانەی کەلەژێر هەژموون و ڕێنوێنی حیزبدان لەپێناوی بەرژەوەندی توێژی ئەلیگارشی سیاسی سەربازی سەرانی حیزبدا بەکاردەهێنرێت. هەروەها پاڵپشت و هیوای دەوڵەتە گەورە ئیمپریالیستەکانە بە لەدان و سەرکووتکردنی بزوتنەوەی چینایەتی کرێکاران و ئەگەر بزوتنەوەیەکی کۆمەنیستی زانستی سەردەربهێنێت، سەرکووتیان بکەن. چونکە ئامانجی سیاسی و ئابووری و دەسەڵاتدارانی ئەلیگارشی لەهەرێمدا لەپێناو پاراستنیاندا پێویستیان بەپاڵپشت و بەرگریکارێکی ناوچەیی و نێودەوڵەتی هەیە. واتە هەردوولا دەبنە لازم و مەلزومی یەکتری هەر وەکو ” دەوری ئامارەت داری، ئەم دەورەش ڕێژەك بوو کە ئەمارەتەکانی ((ئەردەڵان)) و ((بابان)) لەوڵاتەکانی ئەردەڵان و موکریدا دەنگیان دەدایەوە.

بەڵێ دەورەی ئەمارەت داری وە نەبە تەنها هەرئەو دوو دەورەیە بوو بەت گەلەکی تر هەبوون وەکوو: ئەمیرەکانی پاڵنگان، مایدەشت، بانە، زەنگنە، دونبوولی، شیروانە، میافارقین. وە وەکو حاکمەکانی برادۆست، جەزیرە، بادینانی،لوڕ، شارەزوور و دینەوەر، دیاربەکر و گەلەکی تریش. ئەمانە هەبوون و هەردەستە و بەرە بابەك لە وڵاتی خۆیدا ناوەکی دەرکردووە، تەنانەت هەندەك لەمانەش خوتبەیان بەناوی خۆیانەوە خوێندەتەوە بەڵام ماوەی درێژبوونەوەی دەسەڵاتیان وەنەبێ ئەوەندە زۆر بووبێت کە بتوانرێ بەدرێژی دەسەڵاتەکەیان باس بکرێن. ئەمە و دیسان حوکم و ئەمارەتەکانیشیان زیاتر بەستراوبوو بە حوکمەتە گەورەکانی تری وەختەوە، وەکوو حوکومەتی ((سەفەوی)) و حوکومەتی ((عوسمانی)). هەست و شعوری ئەو دەورەش وای پیشان ئەدا کە مایەی شانازییە ئەگەر یەکەك خۆی ببەستە بەیەکەك لەو دوو حوکمەتەوە ئەمەش لەبەرئەوە بوو کەدەسەڵاتی فەردی مەبەست بوو لەو

ڕۆژەدا نەوەك دەسەڵاتی ئیجماعی و کۆمەڵی. ئەمیر تەنها ئەوەی لە دڵا بوو کە ناوی[ئەمیر]ی هەبێ و ئەمیر بێ بەسەر هەندێکەوە، ئەمە بۆ ئەو ڕۆژەی ئەو، لای وابوو پڕبەپێستیەتی! " (٦٦) هێزە کوردیەکان و حیزبەکانیان لە ئێستادا سیاسەت و خواستی ڕابردووی ئەمارەتەکان و ئەمیرەکانی تێنەپەڕاندووە و دڕی نەداوە بەو سیاسەتەی ڕابردووی ئەوان.

هەموو ئەو چارەسەرییانەی ک□ بەرنامەکانی حیزبە نەتەوەیی و ئۆلیگارشی و بۆ رژوالیباڵەکان بۆ مافی نەتەوەکان هەیانە، ناتوانێت مافی یەکسانی نەتەوەکان بەرجەستە بکات، خواست و ویستی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی نەتەوەی ژێردەستە بەدەست ناهێنێت.

لەجیاتی ئەوەی چەپ بەڕەی ژێر پێی ئیمپریالیزم و سەرمایەداران دەربهێنێت لەڕێگەی بڕوا بوون بەچارەسەرییەکەیان بەڕەی ژێر پێیان زۆر جوانتر و مۆدێرن و تیسکن و ڕەونەقدارتر و نەرمتر دەخەنە ژێر پێی (un) و سەرمایەداران و توێژە ئۆلیگارشییەکەیەوە.چونکە حیزبەکانی چەپ و ڕاست، هەریەکە بە بڕوبیانوویەك و بەناوی هۆکارێك پێکوتە بەخواست و وویستی خەڵك دەکەن، لەجێگایەکدا ڕایان گرتووە، ئەو پرسەیان بە ئایندەیەکی نادیار دەسپێرن و بازرگانی سیاسی و ئابووری پێوە دەکەن، هەریەکە بەیت و بال□ری□کی بۆ دەڵێتەوە. هەر بۆیە پرسی نەتەوایەتی کورد لەعێراق و ئێران و تورکیا و سوریاشدا هیچ حا□□ت□□ك قبووڵ ناکات، بێجگە لە جیابوونەوە، چونکە ئەو هەلومەرجە سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتیەی ک□ل□□□ابردوو لە مێژوودا هەیبووە ئەو بەرز و نزمی و گەرم و ساردەی کە پیایدا تێپەڕبووە لەگەڵ نەتەوەکانی تردا، تەنها قبووڵی جیابوونەوە دەکات ، ڕێکخستنی لەژێر سایە و سێبەری سیستەمێکدا، کەمرۆڤەکان بەیەکسانی و بەئازادی تیایدا بژین.

بەرنامەی چەپ لەڕابردوودا هاوڕا دەبێت لەگەڵ بەشێك لەحیزبەکانی تر لە سەرەتاکانی سا□□انی دووهەزار بەدواوە دەڵێت " حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری لەهەر قۆناغێکدا تەنیا لە حاڵێکدا ڕا لەسەر جیابوونەوەی کوردستان دەدات، کەئەگەر دڵنیا بێ ئەم هەڵوێستە مافی مەدەنی پ□ش□□وتر و پێگەی ئابووری و پێوەندی کۆمەڵایەتی یەکسانتر و زامنتر بۆ کرێکاران و زەحمەتکێشان لە کوردستاندا دابین دەکات . " (٦٧) تەنها کات کەتیایدا مافی یەکسانی نەتەوەکان دابین دەبێت سیستەم و سەردەمی سۆسیالیزم و کۆمۆنیزمی زانستییە . بەڵام کاتێك کە پرسی نەتەوایەتی برستی بەخەباتی چینایەتی بڕیووە و بیروهۆشی ئەو خەباتی□ی بۆلای خۆی په‌لکێش کردووە، ئیتر هیچ شتێك ئەوەندە گرنگ

نابێت، کە ئەو نەتەوەیە سەربەخۆیی و سەربەستی خۆی بەدەست بهێنێت، جا ئەمە ئیتر بە بۆرژوازی و پارتەکانیان دەیکەن، یا خەباتی کرێکاران کۆتایی پێدەهێنێت و پرسێکی لەو جۆرە لە کۆمەڵگادا شوێنەواری دیاری نامێنێت . واتە ئەو کێشەیەی بەشێوەیەکی زەق و دەرپەڕیوو دەبێتە لەمپەری خەباتی چینایەتی و دژایەتی چینایەتی لە نێوان کرێکاران و بۆرژوازی و سەرمایەداراندا، پایە و بەهای نامێنێت ئیتر دژایەتییە بنەڕەتیەکەی کۆمەڵگا ترۆپکی خۆی دەگرێت. ڕاستە کرێکاران و زەحمەتکێشان و هەژاران لەسەر دەستی بۆژوازی و سەرمایەداران ناگەنە ژیانێکی شایستە لە دەوڵەتی تازە دروست بوو نەتەوەکەیاندا، بەڵام هەر هیچ نەبێت ئیتر ئاڕاستەی تێکۆشان و خەباتیان بەبای شەنی سەرمایەداراندا نابێت، ئیتر خزمەت بە خەبات و ئەرکی مێژووی خۆیان دەکەن. لە نێوان هەردوو بەرداشی بۆرژوازی نەتەوەیی سەردەست بۆرژوازی ژێردەستەدا ناهاڕێن. نابنە کەیلەی بیر و بەرژەوەندییەکانی دەسەڵات و پارتە سیاسییەکانی ئەلیگارشی ئابووری و سەربازی خۆ ووڵاتیان و گاڵتە بە مقەدەرات و چارەنوس و ئاسۆی ژیانیان ناکرێت بەناوی ڕزگاری نیشتیمانی و نەتەوەییەوە بەماوەیەکی درێژتر و زیاتر ناخرێنە ناو وەهمی نەتەوە پەرستی و بەرژەوەندییەکانی هەڵگرانیەوە. کاتێك دەوڵەت لەسەر دەستی سەرمایەداران و بۆرژوازی دروست دەبێت، یا جیابوونەوە ڕوودەدات لەدەوڵەتێکی تر، هیچ لەوە باشتر نابێت کە لەدوای ساڵی ١٩٩١ز دەوڵەتی ئۆکرانیا لە یەکێتی سۆڤیەتی جاران جیابوونەوە و دەوڵەتی سەربەخۆیان ڕاگەیاند، حاڵ و گوزەرانی خەڵکی ئەو وڵاتە بەهەموو چین و توێژەکانیەوە بەدەست کۆمەڵێك و توێژێکی بچووکی سیاسی ئەلیگاریشی ئەو ووڵاتە و سیاسیانی جیاخواز و دەوڵەت چیەکانیان دەناڵێنن. ئەوانە هەموو لایەنەکانی ژیانی مرۆڤانەیان لەگۆڕێ هیچا هاوتا کردووە و هاووڵاتی ووڵاتەکەیان خستۆتە بەردەستی سیاسەت و ئامانجی ئابووری و وڵاتانی زلهێزی وەکو ڕووسیا و ئەمەریکاوە، لە پێناوی بەرژەوەندییەکانیاندا خەڵکی خۆیان کردۆتە قوربانی. دروست بوونی دەوڵەتی نوێ، پەیوەندی کۆمەڵایەتی و سیاسی چینی کرێکار دەگۆڕێت، پەیوەندی دژایەتی نێوان کرێکارانی نەتەوە جیاوازەکان دەبێت بەهەماهەنگی کاری پێکەوەیی و خەباتی ئەنتەرناسیونالیستی کرێکاران دژ بە سەرمایەداری و سیستەمەکەیان.

” وەڵامدانەوە بە (نەخێر یان بەڵێ) لەسەر مەسەلەی جیابونەوەی هەر نەتەوەیەك بە تەواوەتی داواکاریەکی کرداری دیارە. بەڵام لەڕاستیدا لەڕووی تیۆری داواکاریەکی بە بەهای میتافیزیکی یە، کە لەڕووی کردارییەوە دەبێتە ملکەچکردنی پرۆلیتاریا بە سیاسەتی بۆژوازی.

بەبێ هیچ مەرج و کەت و بەندێک، هەموو کات بۆرژوازی داواکارییە نەتەوەییەکان دەخاتە پێشەنگی ئامانجەکان. لەکاتێکدا کە ئەو داواکارییانە لەڕوانگەی پرۆلیتاریاوە ملکەچی بەرژەوەندی خەباتی چینایەتییە. پێشتر لەڕووی تیۆرییەوە ناتوانرێت دووپات بکرێتەوە، کە بەوە جیابوونەوەی ئەو نەتەوەییە، یان یەکسان بوونی لەمافەکاندا لەگەڵ نەتەوەیەکی تر، دەبێتە هۆی ئەنجامدانی شۆڕشی بۆرژوازی دیموکراتی، ئەوەی گرنگە لەلای پرۆلیتاریا کەلەهەردوو بارەکەدا دابینکردنی گەشەی خەباتی چینەکەی بێت ، بەڵام بۆرژوازی گرنگی ئەدات بەدروست کردنی لەمپەر لەبەردەم ئەم گەشەیەدا، بەوەی ئامانجەکانی بخاتە دوای ئامانجەکانی نەتەوەکەی. لەبەرئەوە پرۆلیتاریا خۆی ئەبینێتەوە لەداواکاری دانانی بە مافی چارەنووسی بەشێوەیەکی نەرێنی ئەگەر ئەم دەربڕینە ڕاست بێت، بە ئەوەی گرنتی (مسۆگەری) هیچ شتێک بکات بۆ هەر نەتەوەیەک، وەبە ئەوەی هیچ پەیمانێک بدات بە پێدانی هیچ شتێک لەسەر شانی (حسابی) نەتەوەیەکی تر. ” (٦٨) لەحاڵەت و دۆخی چارەسەری ئیمپریالیستیانەی هێزە نێودەوڵەتی و ڕێکخراوەکانی کرێکارانی نەتەوەکان مافی یەکسان و هەمە ئاهەنگی سیاسی و چینایەتی و کۆمەڵایەتیان بە فەراهەم ناکرێت، پێگەی ئابووری وسیاسی و کۆمەڵایەتی جیاوازیان بە ئەخوڵقێنن، دژایەتی و ڕووبەڕووبونەوەیان دژبەیەک درێژە پێ دەدەن و لەگەڵ دوژمنایەتی کردنی یەکتری ئاوێزانیان دەکەن. هەروەها بیر و بۆچوونی چەپ و ڕاست لەهەرێمی کوردستان سیخناخە لە قسە و باس و دەربڕینی لاستیکیانە و هەڵوێستیان هاوتای هەڵوێست و دیدگای لیبرالیزمی ئەوروپی و ئەمریکییەو دوورە لەچارەسەری بنەڕەتی پرسی نەتەوایەتی. ئەوەش خەون و خەیاڵی چەپی گەیاندووە بەو ئاستەی کە چۆک کردنی هێزەچەکدارەکانی ناو هەرێم بسپێرێت بە ڕێکخراوی (un) و بیر لەکردنەوە و هەڵوێستی شۆڕشگێڕی خەڵک و هێزی زەحمەتکێشی خۆ و وڵاتی نەکردۆتەوە. ئەمەش سپاردنی هەوڵ و باری شۆڕشگێڕی چینەکی شۆڕشگێڕی کۆمەڵگایە بە هێزە گەورەکانی جیهان و سیاسەتەکانیان. ئەو هێزانەش ئەگەر لەڕێگەی ئەنجومەنی ئاسایشی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە یا بەهۆی کردەوە و سیاسەتی تاکڕەویانەوە بێت ئاڕاستەی سیاسەتی ناوچەکە بە بەرژەوەندی ئامانج و سیاسەتی ئابووری خۆیان ئەشکێننەوە چەقی ئاڕاستەکردنیان پێچەوانەی خواست و وویستی چارەسەری پرسی نەتەوایەتی یە. لەزۆرترین حاڵەتدا دژایەتی دەکەن و دابەشبوونی کار و سەرمایە لەجیهاندا لەبەر خاتری نەتەوەیەک یان چەند نەتەوەیەک ناگۆڕن، ئەگەر کاریگەری خەبات و تێکۆشانی چینی کرێکار و شۆڕشەکانیان لەسەر نەبێت. سیاسەت و ئامانجەکانی (un) هەمان سیاسەت و ئامانجی بانکی نێودەوڵەتی و سندوقی دراوی نێودەوڵەتی،

ڕێکخراوی بازرگانی جیهانی یە، ئامانج و سیاسەتیان قڕکردن و برسی کردنی خەڵکی جیهانە، لەپێناوی کەڵەکە بوونی سەرمایەی زیاتر بۆ سەرمایەدارە گەورەکانی خاوەن پشك لەئابووری جیهان و ئەو ڕێکخراوە نێودەوڵەتیانەدایە.

” بەڵام ئەوەی کە بۆژوازی هەموو نەتەوەیەك پێویستی پێیەتی، بریتییە لەگرنتی بەرژەوەندییەکانی بەبێ گرنگی دان بە بارودۆخی نەتەوەکانی تر (تەنانەت ئەگەر لەسەر شانی ئەو بێت).

گرنگترین و تایبەت ترین شت لەلای بۆژوازی بریتییە لە (توانای بەدەست هێنان)ی داواکارییەکی دیاریکراو بەخۆی ئەمەش ب□ بەردەوامی پاڵی پێوە دەنێت بۆ گرتنەبەری سیاسەتی سازش کردن لەگەڵ بۆژوازیەکانی نەتەوەکانی تر لە سەر شانی پرۆلیتاریا. بەڵام پرۆلیتاریا ئەوەی لای گرنگە چینەکەی بەهێز بکات لەبەرامبەر و دژی بۆژوازی، وەجەماوەر پەروەردە دەکات بەگیانێکی گونجاوی دیموکراتیانە و بەڕۆحێکی سۆشیالیستیانە.

لەوانەیە ئەمە شتێکی (کرداری) نەبێت ب□ بۆچوونی هەلپەرستەکان، باوا بێت. لەکاتێکدا ئەوە لەڕاستیدا تاکە گرنتییە بۆ دابین کردنی گەورەترین بەش ل□ یەکسانی نەتەوەیی و ئاشتی نەتەوەیی، هەروەها ئەگەر دەر□ بەگایەتی و بۆرژوازی متووری□کراو بەڕۆحی تووند ڕەوی نەتەوەیی نەیەوێت. ” (٦٩) لەبەر ئەوەیە، شورای کرێکاران ، تاکە دەزگای دیموکراتی دەسەڵاتی کرێکارانە،لەپێناو بەڕێوەبردنی دیکتاتۆریەتی پۆلیتاریا و لەناوبردنی خۆیی و هەموو ئەو هێزانەی کەسەرچاوەی دروست کردنی چینەجیاوازەکانی ناو کۆمەڵگاکانن. هەربۆیە کاتێک پرۆسیسێکی شۆڕشگێڕیدا دیکتاتۆریەتی پرۆلیتاریا واقع و جێبەجێ دەبێت، لەگەڵ هیچ جۆرێك لەسیاسەت و ئامانجی ئابووری و کۆمەڵایەتی بۆرژوازی و سەرمایەداران هاوتا نابێت و لەگەڵ چاودێر و ڕێکخراوەکانیدا مامەڵەو هاوکاری ناکات.

ئەو مۆدێلەی کە چەپی ئێران و عێراق لەسەر شورای کرێکاران دەری دەبڕن مۆدێلێکی □یفیژنیزمی سەردەم و مامەڵەی نیولیبرالیزمە، بیر و هزری سۆشیال لیبراڵەکانە، نەوەکو بیری مارکسیستەکان. لەلای ئەم مۆدێلەی چەپ زیاتر نزیک بوونەوەی هزرقانانی یانە بەبیروبۆچوونی سیستەمی پەرلەمانی و هاوتاکردنی ناوەڕۆکی شورای واقعی کرێکارانە . شەرعیەت دانیانە بە بەها و ناوەڕۆکی سیاسەتەکانی بۆرژوازی لەکۆمەڵگاکاندا. لەبەر ئەوەی هەموو ئەمانە ناتوانێت بەناونیشانێکی ترەوە، ئەو پێشنیار و دەربڕینانە و سیاسەتەکانی

پشتیەوە چارەسەری کێشەی نەتەوایەتیی کورد بکات لە ئێران و عێراقدا. چونکە ئەمانە هەموو لە پڕەنسیپەکانی ڕیفۆرمیستوکانە و ووردە بۆرژوازی مشەخۆر و هەمەکارەی سایسیی یە ئۆلیگارشیەکانە، کرێکاران و زەحمەت کێشانی ووڵاتی پێ چەواشە دەکرێت، بەقازانجی بۆرژوازی و سەرمایەداران.

ئەو دەوڵەتەی کەچەپی ئێران و عێراق بە کوردیان داوادەکرد، دەوڵەتی سەربەخۆی بۆرژوازی کوردە، دەوڵەتی چەوساندنەوەی هەژاران و کرێکاران و زەحمەت کێشانی کوردە، ئەوان داوای زەمانەتی سەربەخۆیی بازرگانی و ئاڵوگۆڕی بازرگانی و ئابووریان دەکرد، هەموو ئەمانەش سەرچاوەن بۆ چەوساندنەوەی هاوڵاتییانی چوارچێوەی دەوڵەت.

پێویستە هەموو ئەو ناڕەحەتی و بێ مافی و تراژیدیایەی ژیانی زەحمەتکێشانی کورد پێوەیەوە ئایانناوڵاند، دووبارە ئەبێتەوە. بەڵام ئەو جۆرە دەوڵەتەی کەداوا دەکرێت، ناتوانێت ژیانی تراژیدیای کرێکاران بسڕێتەوە. ئەو کاتەی کەداخوازی جیابوونەوەی کوردستان لەلایەن کۆمۆنیستەکانەوە پێشنیار دەکرێت، لەوەوە نییە کەئایندەیەکی ترسناك و خەماوییە ، لەڕووی ئاڵوگۆڕێك کە بڕیارە ڕووبدات، بەڵکوو لەو ڕووەوەیە کە تەنها چەوساندنەوەی نەتەوەیی لەلایەن نەتەوەی سەردەستەوە کۆتایی پێ بێت و ئیتر بۆرژوازی و سەرمایەدارانی کورد نان و پیازی پێوە نەخۆن ، خۆیانی پێ دەوڵەمەندن و خاوەن سەرمایەی زیاتر نەکەن.چونکە کرێکارانی کورد لەدەووڵەتی بۆرژوازی نەتەوەکەشیاندا، هەموو ژیانیان لەگەڵ تراژیدیا و کارەساتی ترسناکی سەرمایەدارەکانیاندا ڕووبەڕوو دەبن، لەبەر ئەوە دروست بوونی دەوڵەتی سەربەخۆ کۆتایی هێنان نییە بەهەموو نەهامەتی و دەردەسەرییەکانی ڕۆژ کە بەسەر کرێکاراندا دێت. ئەو ساتەی کە کرێکارانی فڕانە کانی خەڵووز، کانەکەیان بەسەردا دەڕوخێت لەئەوروپادا یا لەچین و کۆریا و ڕووسیا و ئەمریکادا، بۆ سوود و قازانجی زیاتری سەرمایەدارانی خۆ ووڵاتیانە. چونکە قازانجیان خستۆتە پێش دابین کردنی شووێن و ڕێگای سەلامەت و بێ کێشەوە، سەلامەتی گیانی کرێکارانی نەتەوەکەیان بەلاوە گرنگ نییە.

نابێت بە زەمانەتی نەو نەتەوەیی بە جیابوونەوەی کوردستانی عێراق بگەڕێینەوە بۆ ڕاکێشانی سەرنج و ئیعتیباراتی ئابووری و ئاڵوگۆڕی بازرگانی کوردستان لەگەڵ دەوڵەتانی دەرەوەدا. گرنتی نەوو دەوڵەتی بەشێکی گرنگی پەیوەندی بەهێز و تواناکانی خەڵکەوە هەیە لەناوخۆی ووڵاتدا، کەتاچەند سوورە لەسەر جیابوونەوە و هەتا چەند توانای

بەرگرییەکانی لەجیابوونەوە فەراهەم کردووە، تا چەند ئیرادەی سووربوون لەسەر داخوازی دروست کردنی دەوڵەتی سەربەخۆ و بەرگری کردن لە ئامانجەکانی هەیە؟! ئەمەش لەهێز و توانای جەماوەریدا خۆی دەبینێتەوە. ئەگینا جیابوونەوە بەهێز و حیزبە ئەڵقە لەگوێکانی دەوڵەتانی ناوچەکە و دنیا و مافیاکان و سیاسیە ئۆلیگارشیەکان ناکرێت و ئەنجامی خوازراوی جەماوەری و دروستی نابێت. لەبەر ئەوەی هەتا ئێستا وڵاتان و کۆمپانیا گەورەکانی نەوت و بازرگانی بەرژەوەندییان لە باشووری کوردستان و دەوڵەتی عێراقدا هەیە و هەتا ئێستاش بڕوایان بەجیابوونەوەی باشووری کوردستان لەعێراق نییە و هەموو کات بەرگری لەیەك پارچەیی عێراق دەکەن. ئەگەر هێز و ئیرادەی خەڵك بۆ جیابوونەوە نەبێت، هەندێك جار گرەنتی بە دەوڵەتی دەخوازی (un) و ئیمپریالیزمی جیهانی دەیکات، لەپێناوی ئامانجە سیاسیەکانی خۆیدا. ئەگینا لەزۆرترین حاڵەتدا دژایەتی دەکرێت لەلایەن دەوڵەتە خاوەن ڤیتۆ و هێزی ئەتۆمی لەناو ئەنجومەنی ئاسایشی (un).

هەربۆیە بەجیاواز لەو جیابوونەوەیەی کە چەپی ئێران و عێراق و هێز و حیزبە ئۆلیگارشیەکان ئەیخوازن. جیابوونەوەی دەوڵەتی کوردی، بەپاڵپشتی و هاوکاری کرێکارانی عەرەب و فارس و تورك و ئەگەر جیهانیش لە پشت ئەو داخوازییەوە بن دەکرێت. هەتا ئەگەر حوکمەتەکە کرێکاریش نەبێت و دەخوازی سەرمایەداران بێت، پێویستیان بە پشتیوانی هەیە لەدژی هێرشەکانی دەرەوەی خۆیان، چونکە ئەو داواکارییەی کە پێویستە کرێکاران و زەحمەتکێشانی عەرەب، فارس و تورك، بە جیابوونەوەی دەوڵەتی کرێکارانی کورد بیخەنە بەردەم خۆیان و جێبەجێی بکەن، ئەتوانێت باشترین و گەورەترین گرەنتی بێت بەهێرش نەکردنە سەر دەوڵەتی تازە دروست بوو، هەروەها بەشێکە لەناوچوونی گیانی ڕاسیستی و شۆڤێنیانەی کە دروست کرابوو لەنێوانیاندا بنبڕ بکرێت. ئەمەش هەوڵێکە بۆ ڕێگە خۆش کردن لەبەردەم پەیوەندی ئەنتەرناسیونالیستی کرێکاران لەجیهاندا.

(un) ناتوانێت ئەو پەیوەندییە ئەنتەرناسیونالیستییە بە کرێکارانی جیهان دەستەبەر بکات ئەو کارانەی کە ئاغایانی چەپی ڕیفۆرمیستی نەتەوەیی دەستیان داوەتە پراکتیك کردنی سیاسەتەکانی بەرژوازی جیهانییە. لەگەڵ حیزبی سیاسیە ئۆلیگارشیەکان هاو سیاسەت و هاوئامانجن لەفەراهەم نەکردنی سەربەخۆیی باشووری کوردستاندا هاوکار و هەمەکارەی یەکترن. چونکە سەربەخۆبوونی باشووری کوردستان واتای مەرگی سیاسەت و سیاسیە ئۆلیگارشیەکان و واعیرە خوانانی

چەپە. " ئەو چارەسەرە (کردارییە)ی کە بەرژوازی لەلای گرنگە. بەڵام کرێکاران ئەوەیان لەلا گرنگە کەلەسەرەتا جیاوازی بکەن لەنێوان ئەو دوو ڕێگایەدا: بەبەردەوامی بەرژوازی نەتەوەیی چەوساوە تێدەکۆشێت دژ بە نەتەوەی سەردەست. ئێمە بە بەردەوامی هەمیشە لەگەڵیداین، لەهەموو هەلوومەرجێکدا بە عەزمێکەوە (ئیرادەیەکەوە) کە باڵاترە لە پشتگیری هەموو ئەوانی تر، لەبەر ئەوەی ئێمە سەرسەخت ترین دوژمنی چەوساندنەوەین، بەچاونەترسی و ڕاست و ڕەوانی لەناوی دەبەین. تا ئەو کاتەی کە بەرژوازی نەتەوەی چەوساوە کاردەکات لەپێناوی توندڕەوی بەرژوازی نەتەوەیی، ئێمە دژی دەوەستینەوە، بەو واتایەی ئێمە بەرەنگار دەبینەوە لەگەڵ ئیمتیازاتی نەتەوەیی سەردەستەی زاڵم و توند و تیژییەکانی لەلایەکی ترەوە، وە بەهیچ شێوەیەك ڕێگا بەهەوڵی نەتەوەی چەوسێنەر نادەین کە بەدوای ئیمتیازاتەکانی بکەوێت. ئەگەر دروشمی مافی جیابونەوە هەڵنەگرێت، ئەگەر نەیکەین بە بابەتێکی هاندان ئەمە تەنها خزمەتی مەبەستە گڵاوەکانی بەرژوازی، بەڵکوو هەروەها خزمەتی مەبەستە گڵاوەکانی دەرەبەگایەتی و چەوساندنەوەی نەتەوەی سەردەستەی زۆردار دەکەین. " (٧٠)

سەرچاوەکان :

59 – نەجمەدین فارس ، خولی (70)ی نەتەوەیەکگرتوەکان و جاڕی فرەجەمسەری،ئۆکتۆبەری 2015 ، سایتەکانی (بیرکردنەوە ، دەنگەکان ، پێنوسەکان) .

60 – هەمان سەرچاوە .

61 – گۆقاری انترناسیۆنال ،ئۆرگانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران ، 1995 ز، ژمارە 17 ، ل 11 .

62 -بڕوانە ،الاتجاه برس / تقارير ، 2016/9/26 ، http:// aletejahtv .org ..

63 – بڕوانە ، آلاتفاقية الخاصة بالرق ، منظمة عصبةالامم / منظمة الآمم المتحدة .

64 – لينين – مسائل السياسة القومية و الاممية البروليتارية ،دارالتقدم ، موسكو ، 1969 م ، ص 172 – 173 .

65 – گۆڤاری انترناسیۆنال ، ئۆرگانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران ، 1995 ز، ژماره 17 ، ل 11 .

66 – عەلائەدین سەجادی ، شۆڕشەکانی کورد وه کوردو کۆماری عێراق ، ئامادەکردن و لە چاپ دانەوەی ، ئەحمەد موحەمەدی ، دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی : ئەتلەس چاپ – تاران ،ساڵی لە چاپ دانی 2005، ز ، ل 38 .

67 – گۆڤاری انترناسیۆنال ، ئۆرگانی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاری ئێران ، 1995 ز، ژماره 17 ، ل 11 .

68 – لینین – مسائل السیاسة القومیة و الاممیة البرولیتاریة ،دارالتقدم ، موسکو ، 1969 م ، ص 88 – 89 .

69 – لینین – مسائل السیاسة القومیة و الاممیة البرولیتاریة ،دارالتقدم ، موسکو ، 1969 م ، ص 89 – 90.

70 – لینین – مسائل السیاسة القومیة و الاممیة البرولیتاریة ،دارالتقدم ، موسکو ، 1969 م ، ص91 .

“پاساو لە خۆتا خراپتر” * (١)

هێژێن

لەوە دەچێت من یەکێک بم لەو کەمە کەسە بەختیارانەی، کە تاکو ئێستا هەرچییەکم پێشبینیکردووە، ئاوا دەرچووە و پێش مردنم ئاواتەکانم یەک لە دوای یەک بەدیهاتوون؛ هاوینی ساڵی ٢٠٠٦ لە باکووری لەندەن، خاوەنخانووە کورد-زمانەکەمان، کە هەشت مانگ لەوەوپێش هاتبوو بۆ ناسینم و سەلماندنی کۆن-ئۆنارکیستبوونی خۆی*** هات و لەناو دڵخۆشی خۆی بۆ دەرکەوتنی (نەوشیروان موستەفا) شاگەشکە بووبوو و لەناو دڵخۆشبوونی تریقەی سمێڵی دەهات و مژدەی دەرچوونی (نەوشیروان موستەفا)ی بە من دەدا.

ئەم ڕۆژانە بۆ من ڕۆژانێکن، کە دەهەیەکە من چاوەڕوانی بەرەوپێش هاتنیان دەکەم؛ ڕۆژانی سەلماندنی سیناریۆبوونی “تەران و

جیابوونەوەی نەوشیروان و پۆشینی پۆشاکی گۆڕانخوازیی" و نەبوونی جیاوازی نێوان سەرانی گردە دزراوەکە و سەرانی شاخ و دەشتە داگیرکراوەکانی دیکە و دەرکەوتنی "قوونی ڕەش و سپی" ڕامیاران چ دەسەڵاتدار و چ ئۆپۆزسیۆن؛ چ ئۆپۆزسیۆنی پارلەمانی و چ ئۆپۆزسیۆنی ناپارلەمانی.

بە بۆچوونی من، ئاسایترین شت چاوەڕوانی خەڵکی نەدار و بێدەسەڵاتی ناڕازییە لە هەر کەسێك خۆی بە گۆڕانخواز و داخوازی گۆڕان بکات، کە بە ڕادەی کەم، وەك دەسەڵاتداران و سەرمایەداران چەپاوگەر و پاوانگەر و ملهوڕ نەبێت ****. هەر ئاوا هاوکات ئاسایترین سەرەنجامی چاوەڕوانیکردنی فریادرەسیش هەر نائومێدییە، ئەوە بە یارەکی حیزبەکییانەی من یان کەسانی دیکە نییە، بەڵکو سەڵمێندراوی ئەزموونگەرییەکانی مێژووە و ئەگەر سەرنجی ڕەوتی ڕوداوەکانی عیراق بەگشتی ساڵی ١٩٢٠ بەدواوە و هەرێمی "کوردستان" ساڵی ١٩٤٦ بەدواوە بدەین، زۆر بەخێرایی چەندین بارەبوونەوەی دژەخوونیی بەرژەوەندداران و نائومێدی ناڕازییانی خۆشباوەڕ و چاوەڕوانی فریادڕەس بەدیدەکەین، ئەوەش بەرەنجام و سەرەنجامی هەموو هەوڵەکی ڕامیارییە چ ڕێکخراو و چ ناڕێکخراو، چونکە سروشتی ڕامیاریی و ئامانجی ڕامیاری هەر ئەوەیە؛ ڕامکردنی خەڵک بە سەروەرییە دەسەڵاتخوازان و مشەخۆریخوازان

بەداخەوە، بە درێژایی یازدە ساڵی ڕابوردوو زۆرێك لە گۆڕانخوازانی تووڕە و خۆشباوەڕ ئاوا لە بۆچوون و ڕەخنەی من و کەسانی دیکە وەك من تێگەیشتن، کە ئەمە وەك کینەدۆزییەکی کەسیی دژی کەچکردوو (نەوشیروان موستەفا) خەریکی نوسین و ڕەشنگەرین، بەداخەوە تاکو ئەم ساتە ژاراویبوونی هۆشی خەڵکی نەدار و بێدەسەڵات لەسەر ئاستی جیهان بەگشتی و هەرێمی "کوردستان" و خۆرهەڵاتی ناوین بەتایبەتی بە ئایدیۆلۆجیا بە ئاستێك گەیشتووە و ئاوا هۆشی خەڵکی شەردرووەتەوە، کە خەڵکی ناڕازی نازانێت دوژنە چی خواردووە و لە کوێ خەوتووە. ئەگینا هەموو خەڵکی هەرێمی کوردستان دەزانن کە ناوبراو (نەوشیروان موستەفا) ساڵی ١٩٦٣-١٩٩٨ کەسی یەکەم و ئەندازیاری جەنگی نێوخۆی (جەلالی و مەلایی|سەرانی دژی بادینی) و هەر ئاواش دژی لایەنەکانی دیکە بزووتنەوەی چەکداری ئەو هەرێمە لەوانە لەدان و سەینەوەی ئیسلامییەکانی ١٩٨٢ لە حاجی مامەند، لەدان و کەمەڵکوژکردنی چەکداران و ئەندامانی (حشع) لە قەناقا و پشتئاشان، لەدانی چەکدارانی (حسکع) ١٩٨٤ دەشتی هەولێر و دواتریش جەنگی نێوخۆی ١٩٩٤-١٩٩٨ بووە. بێجگە لەوەش ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٦ کەسی

دووەمی نێو (ینک) و فەرمانداریی ناوچەی جەلالی بووە و هەموو پرۆژەکانی بەپارتییکردنی|بەحزبیکردنی کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری و ساما نە سرووشتییەکان و داگیرکردنی گرد و شاخ و دەشتەکان و ئاودیوکردنی کەرەستە و ئامێرەکان و چەپاوڵکردنی پشکی ناوچەی فەرمانداریی جەلالی لە کۆمەکی ڕێکخراوە جیهانییەکان و بەرنامەی نەوت لە بەرانبەر خواردن و دواتریش ١٧% پشکی هەرێمی “کوردستان” لەژێر دەستی ئەو و ئاگاداریی ئەو ڕویانداوە و ئەنجامدراون. تیرۆر و کوشتنی سەدان ژن و عەلی بۆسکانی، سۆرانی (حشع) و بەکر عەلی، حەمە حەلاق و هاوڕێکانی و پێنج ئەندامی (حککع) لەبەرچاوی ئەو ڕویانداوە و هیچ هەڵوێستێکی نەبووە، تەقەکردن لە خۆنیشاندانی ساڵیادی ١٦ی ئازاری ٢٠٠٦ و کوشتنی لاوێکی هەڵەبجەیی بەناوی (کاردۆ) و هەڵمەتی ڕفاندنی شەوانەی خۆنیشاندەران و ئەشکەنجەی چەند هەفتەیی و چەند مانگی خەڵکی ناڕازی و بڕیاری دەسەڵاتدارانی فەرمانداریی جەلالی بۆ لەسێدارەدانی سیازدە (١٣) کەس لە دەستگیراوکراوانی ئەو خۆنیشاندانە بە ئامادەیی و ب□ بەرچاوی ئەو ڕویاندا، هیتلەر و ستالین و خومەینی و ..تد لەنێو گۆڕەکەیان هاتنەدەنگ و هەڵوێستیان هەبوو، بەڵام نەوشیروان موستەفا فزەینەکرد!

پاش ئەوەی کە ناوبراو بە تۆرانێکی سیناریۆیانە بە ڕواڵەت لەنێو (ینک) دەرچوو و هەر ئەو کات هەواڵی بەخشینی کۆمەڵێك ئۆتۆمەبێل و چەکی هەمەجۆر بە ئەو لەلایەن جەلال تاڵەبانی، بووە هۆی ناڕەزایەتی و جیابوونەوەی کۆمەڵێك لە کۆن□ (ک□□□ی)ییەکان و دژایەتیکردنی نەوشیروان. بەڵام بەگشتی شتەکان ژێرەکی بوون و زانیارییەکانی چۆنیەتی کردنەوەی کۆمپانیای (وشە) و سەرچاوەی خەرجی ڕاگەیاندن و گوزەرانی چەکداران نهێنی بوون، تاکو ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ نەوشیروان موستەفا لەسەر سایتی (سبەی) بە سەردێڕی (رونکردنهوهیهك لهنهوشیروان مستهفاوه) ڕۆشنکردنەوەیەکی نووسی و لەوێدا کورد واتەنی “دەستی خۆی بڕی” و ئەوەی ئێمە پێشتر تەنیا بەگوێرەی شارەزایی و ئەزموونی خۆمان لەنێو (کۆڕەك) و دەرەوەی کۆڕەك لەبارەی سیناریۆبوونی دەرچوونەکەی ئەو دەمانگوت، ناوبراو بەخۆی بە چەند دەستەواژەیەك وەك وەڵامدانەوەی (مەلا بەختیار) و (ئەرسەلان بایز) سەلماندی، کە پێشبینییەکەی ئێمە [کەسانێك کە ئاوامان دەبینی] دروست دەرچوو و سیناریۆیە.

لێرەدا وەك بە بیرهێناوەیەك چەند دانە لەو دەستەواژانەی کە ڕێکەوتنی (٢٤ی جونی ٢٠٠٨) لەبارەیان شیکاریمکرد، کۆپیدەکەمەوە و

ئینجا بۆ (رونکردنەوەیەک لە لایەن نما و چیا نەوشیروان مستەفاوە) شیکاریدـەکەم، کە لەوە دەچێت نووسەری ڕۆشنکردنەوەکەی ئەوانیش ئەوە ه□م□ان ئ□و □او□ژک□ار□ی□ ک□ □□ک□وت□نی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ کە (رونکردنهوهیهک لهنهوشیروان مستهفاوه) بۆ نەوشیروان موستەفا نووسیبێت، چونکە هەم جۆری داڕشتن و ڕێکخستنی ڕێزمانی و ڕێنووس و مێناڵێتی و لۆجیک-ئەندێشی (هەر دوو ڕۆشنکردنەوەکە) هەر وەك یەکە. هەڵبەتە وەك ساڵی ٢٠٠٨ هێندە کاتم زۆر نییە، کە لایەنی ڕێزمان و ڕێنووسی ڕۆشنکردنەوەکەی ئەوان شیکاریبکەم، لەبەر ئەوە ڕاستەوخۆ بە پرسیارکردن شیکارییەکەی خۆم دەستپێدەکەم.

دەستەواژە و وەڵام و پاگەندەکانی نەوشیروان موستەفا ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨

– بهشدارێکی سهرهکی بوم لهرابردوی یهکێتی و لهدروستکردنی ئێستای یهکێتی دا، بههمو لایهنهسلبی و ئیجابیهکانیهوه، من ههروهکو شهریکم لههڵگرتنی ئۆباڵی مێژویی ههمو سهرکهوتن و دهسکهوت و شکستهکانی یهکێتیدا، ههروهها شهریکم لهههمو سهروهت و سامان و دارایی یهکێتی دا، کهس بۆی نیهمنهت بهسهر مندا بکات.
– هاوکاری مام جهلال بۆ ئێمه(10) دهملیۆن دۆلار و بینایهکی حکومهت و گردێکی موڵکی کۆمپانیای نۆکان بوهئهوهش یهکهم هاوکاری و دوا هاوکاری مام جهلال بوهبۆ ئێمهو ههمو ئهوانهش بهناوی کۆمپانیای وشهوهتۆمار کراون کهشهخسیهتێکی مهعنهوی و قانونیه.
– سێ یەم: لەسەرەتای دامەزراندنی کۆمپانیای وشەوە تا ئێستا زیاتر لە 10 جار و لە موناسەبەتی ئاشکرادا بە سوپاسەوە ئیشارەتم داوە بەو هاوکاریەی مام جەلال کردوینی،
– بۆیهبهههقی خۆمانی ئهزانین چۆن دهزگای ڕاگهیاندنی حیزبهکان بهپارهی حکومهت و لهدارایی گشتی و لهسهر بودجهی میللهت ئهژین، یان بودجهی ئهوانیش ببڕن و بۆ ژیانی دهزگاکانیان با پشت بهخۆیان ببهستن بۆ ئهوهی ئێمهش ههمان ڕێگهبگرین، یان ئهبێ حکومهت لهدارایی گشتی بودجهی ئێمهش دابین بکات، ئهگینا ((بانێك و دو ههوا)) قبوڵ ناکرێ.

ئینجا وەرن با پێکەوە، بەراوردی هەر دوو ڕۆشنکردنەوەکان بدەین و کۆدە شارداوەکانی پشتیەوەیان بدۆزینەوە: کۆدە شاردراوەکانی نێو ئەو سێ پەرەگرافەی سەرەوە بریتن لەم سێ خاڵە:
– (نەوشیروان موستەفا) داوای بەشەتاڵانی و دزییەکانی (ینک) دەکات و ڕەخنەی لە دزی و تاڵانی و گەندەڵی و پارتییکردنی دارایی و سامانی کۆمەڵ نییە، کە (ینک) و (پدک) ساڵی ١٩٩١-٢٠٠٦

ئەنجامیانداوە.
– جەلال تاڵەبانی بەخۆی دە (١٠) ملیۆن دۆلار و تەلارێکی فەرمانداریی و گردەك کە کۆمپانیای نەکان’ی (ینک) داگیریکردووە، بە نەوشیروان موستەفا دەبەخشێت، تاکو بچێتە دەرەوەی (ینک) و دژایەتی (ینک) بکات و (ینک) ڕیفۆرمبکات. بەواتایەکی دیکە دەسەڵاتدار (جەلال تاڵەبانی) بە پارە و دارایی خۆی دژی خۆی دەوەستێتەوە.
– نەوشیروان موستەفا هیچ گرفتێکی لەتەک تاڵانبردنی سامانی کۆمەڵە بە دەزگە پارتییەکان|حزبییەکان و بە پارتییکردنی شاخ و گرد و دەشتەکان نییە و خوازیاری بەهرەمەندبوونی کۆمپانییەکەی خۆیەتی وەك کۆمپانییەکانی (نەکان) و (کۆڕەك).

ئایا ئەوانە تۆمەتی هەڵبەستراوی دوژمنان و ڕەخنەگرانی نەوشیروان (موستەفا)ن یان درکاندنی ناچارییانەی نەوشیروان موستەفا لەژێر فشاری ڕەخنە و سەرنجی کەسانی دژە-دەسەڵات و دژە-گەندەڵی و دژەچەپاوڵ و دژە-پاوانگەری و دادپەروەریخواز؟

دەستەواژە و وەڵام و پاگەندەکانی کوڕەکانی نەوشیروان موستەفا ڕێکەوتی ٢٩ی ئۆگستی ٢٠١٧

” رونکردنەوەیەک لە لایەن نما و چیا نەوشیروان مستەفاوە
ئەمڕۆ ٢٩/٨/٢٠١٧ هەواڵێکی ناڕاست لەڕۆژنامەی ئاوێنه بڵاوبۆتەوە، گوایه له مانگی ڕابردودا مەکۆی سەرەکی بزوتنەوەی گۆڕان لەسەر ئێمه تاپۆکراوه و هەندێ کەسیش بەبێ زانینی باکگراوندی یاسایی و ئیداری بابەتەکە بە نائاگاییەوە تەرویجیان بۆ ئەم هەواڵه ناڕاسته کردوە. ”

باشە با ئاوای وەربگرین، کە هەواڵەکە ناڕاستە، ئەی لە بەرانبەر وەڵام و ڕاگەیاندنی (بەستوون فایەق | ئەندامپارلەمانی گردە دزراوەکە) چی دەڵێن
بەستون فایەق پەرلەمانتاری بزووتنەوەی گۆڕان دەڵێت: “...، ئەسڵە وایە گردەکەو هەموو مومتەلەکاتەکانی تری گۆڕان بەرەسمی بکرێن بەناو بزووتنەوەی گۆڕانەوە نەك کوڕەکانی کاك نەوشیروان”.
“...، بەڵام گردی زەرگەتە گردی پێنج سەد هەزار دەنگدەری گۆڕانەو جێ ئومێدو ماڵی هەزاران نان بڕاو سزادراوی سیاسییە”.
“نەك کوڕەکانی کاك نەوشیورانو ئەگەر جڤاتی نیشتمانیو خانەی راپەراندنو هەڵسوڕاوانی گۆڕان خاوەندارییەتی گردی زەرگەتەو مومتەلەکاتەکانی تری گۆڕان یەکلانەکەنەوە ئەوا ئەو زانیاریانەی ئەمڕۆی رۆژنامەی ئاوێنە ئایندەی گۆڕان دەخاتە مەترسییەوە”.
(شارپرێس)

ئایا نما و چیا و ڕاوێژکارەکانیان و پاساودەرانی دابەشکردنی گردە دزراوەکە [گردی زەڕگەتە]***** لە بەرانبەر ئەو قسانەی (بێستوون فایەق) چی دەڵێن، کە پێشتر یان هاوکاتی بڵاوبوونەوەی هەواڵی بەشکردنی ئەو بەشە تاڵانییانە گوتوونی؛ بەش□ تاڵانییەك کە (جەلال تاڵەبانی) بە باوکی (نما) و (چیا)ی بەخشی، تاکو دژی خودی (جەلال تاڵەبانی) بەکاریبەرێت؛ هۆکاری خەم و تەنگەتاوی و دڵەڕاوکێی (بێستوون فایەق) و هەوڵەکانی لەپێناو چین، ئەگەر دابەشکردن و تاپۆکردن ڕوینەداوە و ئەو هەژمار و دراوانە درۆ و بوختانی (ڕۆژنامەی ئاوێنە)ن؟

" یەکەم: گردی زەرگەتە‌ لەڕوی خاوەندارێتیەوە لە ساڵی ٢٠٠٦ەوە لەسەر کۆمپانیای وشە تاپۆکراوە، کە بەناوی خوالیخۆشبوو نەوشیروان مستەفاوە بوە، واتە پێش (٣) ساڵ لە دروست بونی لیستی گۆڕان. کەواتە ئەو قسەیەی کە دەوترێت گوایە مەکۆی سەرەکی لە بزوتنەوەی گۆڕانەوە خراوەتە سەر کۆمپانیای وشە رێک پێچەوانەی واقع و ڕاستیەکانە. "

چما ئێستا هیچ کەس گوتوویەتی و نووسیویەتی کە ساڵی ٢٠٠٩ (گردی زەڕگەتە) وەك گردێکی داگیرکراو و بەپارتییکراوی (ینک) لەلایەن جەلال تالەبانی بە نەوشیروان موستەفا بەخشراوە و ئەو بەخشینە ساڵی ٢٠٠٦ نەبووە؟

ئایا سەلماندی ئەوەی کە ئەو گردە دزراوە سێ ساڵ پێش دروستکردنی لیستی خۆهەڵبژاردنی ساڵی ٢٠٠٩ بەناوی "لیستی گۆڕان"، بەناوی (کۆمپانیای وش□) ب□ووە، دەبێتە بەڵگە و ڕەتکر□وەی ئەوەی کە ڕێکەوتی ڕۆژی ٢٥ی جولای ٢٠١٧ گردە دزراوەکە لەسەر جووتە کوڕەکەی ڕابەری لەنێوبردن و کەوڵکردنی بزووتنەوەی گۆڕانخوازانی هەرێم، تاپۆکراوە؟

ئایا ڕەخنەی خەڵک لە هی کێبوونی (کۆمپانیای وشە یان پارتییە نیلییەکە) ئەو گردە دزراوەیە، یان ڕەخنەیە لەوەی کە گردە دزراوەکە وەك دارایی تایبەتی نەوشیروان مستەفا و وەك لەبۆماوە لە باوکەوە بۆ کوڕ گوازراوەتەوە و دابەشکراوە؟

هەڵبەتە ئەوەش ب□□□م، من لە خاتوو (چرا نەوشیروان موستەفا) دەستخۆشیدەکەم، کە بەشداری ئەو تاڵانکردنە نەبووە و هەرگیزیش بڕواناکەم سەرمایەی خۆی (خاتوو چرا) لە (بەشە تاڵانی گردێکی (١٢٢) دۆنمی و کارگەیەکی چیمەنتۆ و تەلارەکانی سەرگردەکە و (سۆپەرمارکێتی مێترۆ) و پالافتگەیەکی نەوت و …پشکە دراوییەکانی دیکە) زۆرتر بێت، تاکو هۆکاری وەرنەگرتن و بەخشینی بەشەکەی خۆی

بۆ ئەوان بۆ دەوڵەمەندتربوونی بەو ڕۆژە یان زیاتر لە ڕۆژی ئەو بەشە تاڵانیانە، بگەڕێنەوە… من دەنیام ڕۆژگارێك خاتوو (چرا نەوشیروان موستەفا) بەخۆی یان لە کەلێنکەوە هۆکارەکەی دەردەکەوێت و من ئاوا هەستدەکەم، کەسایەتی ئەو خاتوونە لە دایکی کۆچکردووی بچێت و نەیەوێت بەشێک □ێت لەو تاڵانگەرییە ڕامیارییە و ئابڕووی خۆی و منداڵەکانی زۆرتر مەبەست بێت، تاکو سەرمایە و دەسەڵات. هیوادارم ئەم پێشبینییەم وەك پێشبینییەکانی دیکەم دروست دەربچێت و ڕۆژگار بیسەلمێنێت.

” دووەم: لەروی یاساییەوە کۆمپانیا کەسایەتی مەعنەوی هەیە، بۆیە کاتێك دامەزرێنەرەکەی کۆچی دوایی دەکات، پێویستە خاوەندارێتیەکەی بگوازرێتەوە بۆ وارسە شەرعی و یاساییەکانی، تا بتوانێت بەردەوام بێت لەکارەکانیدا. ”

هەر ئاوا خودی (نەوشیروان موستەفا)ش لە نێو ڕۆشنکردنەوەکەی ڕێکەوتی ٢٠ی ئایاری ٢٠٠٨ دەڵێت :
هەمو ئەوانەش بە ناوی کۆمپانیای وشەوە تۆمار کراون کە شەخسیەتێکی مەعنەوی و قانونیە.

باشە، (کەسایەتی مەعنەوی) واتای چییە؟ مەگەر ناکاتە ئەوەی کە ئەو کەسایەتییە، کەسێکی|مرۆڤێکی دیاریکراو نییە و دارایی ئەو کۆمپانییە، دارایی گشت ئەندامان و لایەنگرانی یان کۆمەڵگەیە و دارایی تایبەتی نییە؟ ئەگەر واتاکەی ئەوە نییە، بۆچی هەر لەسەرەتاوە کەسایەتی “مەعنەوی” کرا بۆ دارای؟ ئایا لە ڕووی یاساییەوە هیچ ڕۆژنامە و گۆڤارێکی (ناتایبەت|ناخوصوخی) دەبێتە دارایی تایبەتی سەرنووسەر یان بەڕێوەبەرەکەی؟ ئایا لە ڕووی یاساییەوە هیچ پارتییەك دەبێتە دارایی تایبەتی سکرتێرەکەی؟

ئەی ئیدی چۆن (کۆمپانیای وشە) و گردە دزراوەکەی (زەرگەتە) و (سوپەرمارکێتی مەترۆ) و کارگەی چیمەنتۆ و پاڵافتگەی نەوت و تەلار و باڵاخانە و شتەکانی دیکە دەبنە دارایی تایبەتی نەوشیروان موستەفا و وەك لە بەماوە بەسەر جووتە کوڕەکەی دابەشدەکرێن؟
ئایا کەدی شادراوەی خاڵی دووەم ئەوە نییە، کە لە بنەڕەتدا (هەمو ئەوانەش بە ناوی کۆمپانیای وشەوە تۆمار کراون کە شەخسیەتێکی مەعنەوی و قانونیە.
| لەروی یاساییەوە کۆمپانیا کەسایەتی مەعنەوی هەیە) فێڵێکی یاسایی بوون بۆ وەرگرتنی بەشە تاڵانی لە (ینک) وەك بەشداربوون لە دەستکەوتەکان، هەر ئاوا کە نەوشیروان موستەفا بەخۆی دەڵێت؟

ئایا (گردی زەڕگەتە) دارایی فەرمانداریی بەعس و خودی سەدام حوسێن بوون، یان ئاڕپیجی و زڕێپۆش و فڕۆکەی سەربازییە، تاکو دەستکەوتی (ینک) بێت و جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان و مەلا بەختیار و ئەرسەلان بایز و کۆسرەت ڕەسوڵ و سەعدی ئەحمەد پیرە و … و سەرتیپ و چەکدارانی (ینک) لەنێوان خۆیان و بەسەر خۆیان دا بەشیبکەن؟

ئاخر ئەگەر ناڕازییانی هەرێمی "کوردستان" هۆش-شۆردراوە و کورت-هۆش و خۆشباوەڕ نەبن، چۆن لە خۆیان ناپرسن (کۆمپانیای نۆکان) (گردی زەڕگەتە)ی لە کوێ بوو و بە چ مافێك جەلال تاڵەبانی بە (نەوشیروان موستەفا)ی دە بەخشێت؛ مەگەر دارایی باوکییەتی؟

بێجگە لەوە، هیچ لەو پاساوەی لایەنگرانی ناهوشیار و کەم-ئاوەزی پارتییە نیلییەکە قێزەونتر نییە، کە دەڵێن "ئەو گردە پێشتر موڵکی خەڵکو کۆمەڵ نەبووە، موڵکی کۆمپانیای نۆکان بووە" …. ئەی پێش ڕاپەڕین و گەڕانەوەی چەکداران و سەرانی (ینک) و (بەرەی کوردستانی) لە ئوردووگەکانی ئێران، (گردی زەڕگەتە) هی کێ بوو، تاکو ئەوەندەرە من بزانم هیچ گرد و شاخ و دەشتێکی هەرێمی "کورستان" وێڕای داگیرکراوبوونی نیو سەدە زیاتریان لەلایەن دەوڵەتانی ناسیونالیزم و بەرجوازی عەرەبی عیراقی، نە دارایی بەعس بوون و نە دارایی بنەماڵەی سەدام حوسێن؛ داگیرکردن و داراییکردنی گرد و شاخ و دەشت و بیرە نەوت و کارگەی چیمەنتۆ و جەنگەڵەکان کولتووری چەتەگەریی پارتییەکانی بەرەی کوردایەتییە (بەرەی کوردستانی) و لە ساڵی ١٩٩١ بەدواوە سەریهەڵداوە و داهێنانی بزووتنەوەی کوردایەتییە!

ئەوە چ بەدبەختی و چ زەلکاوێکە کە تاکی گۆڕانخوازی خۆشباوەڕ و ناهوشیاری کوردی-زمانی تێکەوتووە، کە تاڵا نگەری و چەپاوەگەری و پاوانگەریی و بە پارتییکردنی دار و بەردی کۆمەڵ و جەنگی نێوخۆ و بەکاربردنی ژنان وەك کەرەستەی سیخوڕیی جەنگی نێوخۆ و داگیرکردنی ماڵی ئەندامان و لایەنگرانی (پدک) لە ناوچەی فەرمانداریی جەلالییەکان و داگیرکردنی ماڵی ئەندامان و لایەنگرانی (ینک) لە ناوچەی فەرمانداریی مەلاییەکان و ئاودیوکردنی بەنگاوی پێخمە و کارگەی ئاوی تەماتە و تەلی هێڵی کارەبا و تەلی هێڵی تەلەفۆن و گمرگکردنی کوردانی "کوردستان"ی بەشی ئێران و "کوردستان" بەشی تورکیە و "کوردستان"ی بەشی سوریە (کەسەکان؛ ژن و منداڵ و پیاوان نەك شمەك و کاڵاکانیان) بیست و شەش ساڵی ڕابوردووی لەبیرنەما بێت (بیست و شەش سەدەی پێشتر ناڵێم) ؟

” سێهەم: گردی زەرگەتە کە موڵکی کۆمپانیای وشەیە، هەروەک چۆن لە هەشت ساڵی رابردودا لە خزمەتی بزوتنەوەی گۆڕان و گۆڕانخوازاندا بووە و بۆ خزمەتی گشتی بەکارهاتوە، لەداهاتوشدا بەدڵنیاییەوە بەهەمان شێوە بەردەوام دەبێت. ”

ئایا هیچ کەس گوتوویەتی کە گردی زەرگەتە وەك دە (١٠) ملیۆن دۆلار بەخشیشەکەی جەلال تاڵەبانی دارایی (کۆمپانی وشە) نییە، تاکو ئێوە ئەوە بسەلمێنن؟

ئینجا وەرن، سەرنجی ئەو کەدە|دانپێدانانە شیك و شاردراوەیە بدەن، کە بۆ خشکەیی دەڵێت : لەبەرئەوەی کە (کۆمپانیای وشە) وەك کەسایەتییەکی مەعنەوی داراییەکەی بۆ دامەزرێنەرەکەی دەگەڕێتەوە، زۆر ئاسایی پاش مردنی ئەو داراییەکانی ئەو کەسایەتییە مەعنەوییە بەسەر وەریسەکانی دامەزرێنەرەکەی دابەشدەکرێن. بەڵام ئێمە وەك باوکمان بەخشندەیین و وەك هەشت ساڵی ڕابوردوو (گردی زەرگەتە) وەك یەکێک لە داراییەکانی (کۆمپانیای وشە) دەخەینە خزمەت گۆڕانخوازان. وەرن تەماشای ئەو “چاکەکردنە بەسەر ئاوی گەرماو” بکەن، چۆن وەهای دزین و داگیرکردنی گردەکە، کەچی بەسەر خەڵکی منەت دەکەن و دەڵێن وەک جاران وەرن و پیاسەی تێدابکەن.

ئایا ئەوە بێجگە لە دانپێدانانێکی “شەل نییە، پەی شکاوە” هیچی دیکەیە هەیە و دەبەخشێت؟ من ئاوا تێدەگەم و ئیدی نازانم تۆی خوێنەر چۆن تێدەگەیت؟

ئایا ئیدی ئەوەی، کە هەفتەی ڕابوردوو چەکدارەکانی (کۆمەڵەی عەبدوڵڵای موهتەدی) وەرای دزین و بڕینی درەختی خەڵکی، کەچی خاوەنەکانیشی دەدەنە بەر دەسترێژ و دوو برا دەکوژن و دوو برای دیکە بریندار و سەرباری ئەوە لایەنگرانی ئەو باندە چ لە “کوردستان”ی بەشی ئێران و چ لە ئەوروپا، کوژراو و بریندارەکان و خەڵکی ناڕازی بە بەکرێگیراوی دەوڵەتی ئێران تۆمەتباردەکەن. تکادەکەم بە وردی هەر دوو ڕوداوەکە و پاگەندەی کوڕەکانی نەوشیروان موستەفا و لایەنگرانی باندەکەی (عەبدوڵلای موهتەدی) بەراورد بکەن.

” چوارەم: وروژاندنی ئەم بابەتانە چ لە کاتی چلەی خوالێخۆشبوو و چ لە ئێستادا کە گۆڕان سەرقاڵی ململانێیەکی سیاسی سەختە لە پێناو چەسپاندنی دیموکراسی و سیستەمی پەرلەمانی و عەدالەتی کۆمەڵایەتیدا، بۆ پلانێکی داڕێژراوی ئەزانین بۆ چەواشەکاری و

بەلارێدابردنی خەبات و ئاڕاستەی کاری گۆڕانخوازان. ”

لێرەدا زۆر بە کورتی دەیبەمەوە؛ ئایا لە هیچ سەردەمێکی مێژوو و لە هیچ گۆشەیەکی جیهان و هیچ کەسێکی دەسەڵاتخواز و مشەخۆر و هیچ باندێکی مافیای و هیچ سەرۆکخێڵێك و هیچ پارتیی و گروپێکی ڕامیاریی [لە چەپەوە بۆ ڕاست، لە ئیسلامییەوە بۆ سێکیولاریست، لە کۆنەپارێزەوە بۆ لیبراڵ و نیئۆلیبراڵ، لە ناسیونالیستەوە بۆ بەناو “سۆشیالیست و کۆمونیست”] هەبووە و هەیە، کە لە بەرانبەر ڕەخنەی خەڵك نەڵێت ” ئەوە پیلانی دوژمانە دژی بزووتنەوەکەمان، دژی پارتییە پێشڕەوەکەمان، دژی ئیسلام، دژی کوردان، دژی ‘ئازادی’، دژی ‘سۆشیالیزم’ و ‘کۆمونیزم’، دژی لیبرالیزم، دژی یەزان” ؟

ئەرێ بەڕاست چ لە ڕابوردوو و چ ئێستا لە کوێ و بە کامە بەڵگە سیناریۆی “گۆڕان و گۆڕانخوازی”ی نەوشیروان موستەفا و پاشڕەوانی خەریکی جەشپاندنی دێمۆکراسی و دادپەروەریی کۆمەڵایەتی بوون؟ ****** بەڵام من هەرگیز لەو ڕاستییە نکۆڵینا کەم، کە نەوشیروان موستەفا و پاشڕەوانی بە کۆنتراکتی کۆمپانییە جیهانخۆرەکان و زلهێزە داگیکەرەکانی عیراق خەریکی خۆشباوەڕکردنی خەڵك بوون بە “پارتیی باش” و “سەرمایەداری باش” و “لەبیکاری باش” و “پارلەمانی باش” و “فەرمانداریی باش” و “دەوڵەتی باش” و تاڵانگەری و چەپاوگەری و پاوانگەری “باش”. بەڵام ئەو گەواهییە بە مێژوو دەدەم، ئەگەر سیناریۆی جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان موستەفا نەبووایە، زۆرینەی تاکەکەسە ناڕازییەکانی هەرێم نەدەچوونەوە بەردەم سندووقی هەڵبژاردنی خراپ لە خراپتر و “کوتەک بەدەستی دەسەزی گەل”!

” پێنجەم: ئێمە وەک کوڕانی نەوشیروان مستەفا، نەک بە تەنها گردی زەرگەتە، بەڵکو گیان و ژیانی خۆشمان دەکەینە قوربانی بۆ خزمەتی خەڵکی کوردستان و بزوتنەوەی گۆڕان و ئەو ڕێبازەی باوکمان بۆی بەجێ هێشتوین. نما نەوشیروان مستەفا چیا نەوشیروان مستەفا ”

لێرەدا بەجگە لە گوتنی “دەفەرموون، ئەوە زەوی و ئەوە گەز ” هیچی دیکە پێویست نییە؛ ئەوەتا زۆرینەی ئەندامان و لایەنگرانی پارتییە نیلییەکەی سیناریۆی (جەلال تاڵەبانی) و (نەوشیروان موستەفا)ی باوکتان داخوازی تاپۆکردنی گشت بەخشیشەکانی تاڵەبانین کە بە باوکی ئەوەی پێشکەشکردن، تاکو باوکتان [بەو دە (١٠) ملیۆن دۆلار و گرد و بینای کۆمپانیای وشە و کارگەی چیمەنتۆ و پاڵافتگەی نەوت و سوپەرمارکێتەکەی مێترۆ و … شتە شادراوەکانی دیکە، کە هێشتا لەژێر

بـ□□ د□رنەکەتوون] دژایەتی گەند□یی□کانی د□س□اتداریی خودی جەلال تاڵەبانی بکات، بـ□□ ه□موو ئەوانەی ڕۆژگارێک کۆمونیست و چەپ و (پەکەکە) و (کۆڕەک) بوون و لەتەك زۆرێکی دیکەی خۆشباوەڕ ڕەدووی سیناریۆکەی جەلال تاڵەبانی و باوکی کۆچکردووتان کەوتن، لەنێو تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان و لەسەر شەقامەکان نائومێدانە داخوازی گێڕانەوە و تاپۆکردنی هەموو ئەو شتانەن لەسەر "بزووتنەوە" سیناریۆییەکە و پارتییە نیلییەکە.

دە فەرموون ئەوە زەمین و ئەوە گەز، کێ دەستی ئێوەی گرتووە، کە وەك خاتوو (چ□را)ی خوشکتان لە بەشی یاسایی تا□□انییەکەی جەلال تاڵەبانی بوگزەرێن و بیگێڕنەوە بۆ کۆمەڵ؛ هەر ئاوا کە کاتی خۆی بۆ باوکی ئێوەم نووسی: ئەگەر بڕیاربێت کەسێك گۆڕانخواز و دژی گەندەڵی و دژی بە پارتییکردنی کەرەتەکانی بەرھەمھێنان و خزمەتگوزاری و گرد و شاخ و دەشت و بیرەنەوتەکان بێت، دەبێت لە خۆیەوە گۆڕان دەستپێبکات و گردە دزراوەکەی ژێر خۆی بۆ دارایی گشتی کۆمەڵ (زۆر نا، تەنیا وەك سەردەمی فەرمانداریی بەعس) بگێڕێتەوە.

بەڵێ، بۆ دارایی گشتی کۆمەڵ بیگێڕنەوە، هەر وەك ئەو سەردەمەی کە وێرای داگیرکەربوون و دیکتاتۆربوون و شۆڤێنیستبوون و فاشیستبوونی فەرمانداریی بەعس و سەدام حوسەین و گەندەڵی ئەندامانی خێزانەکەی، کەچی هیچ گرد و شاخ و دەشت و بیرەنەوت و کارگە و کێڵگە و …تد هی بەعس و سەدام حوسەین و خێزانەکەی نەبوون.

من دەزانم زۆر کەس لە گوتنی ئەم خاڵەی کۆتایی دەترسن، نەکا بە "بەعسی"بوون تۆمەتبار و تاوانبار بکرێن. بەڵام من لەبەر دوو هۆ ناترسم و تاکو دەمرم ئەو ڕاستییە دەڵێمەوە، چونکە یەکەم خۆم بەعسی نەبووم و تەنانەت ئامادی□ی درێژەدان بە خوێندن نەبووم بە مەرجی دەرھێنانی (دەفتەر خدمەی بەعس)، هەر ئاوا بەڵگە و وێنەکانی ١٩٦٦- ٢٠٠٣ ئەوە نیشاندەدەن، کە لە نێوەڕۆکدا شتێك بەناوی "بزووتنەوەی ڕزگاریخواز"ی کوردانی هەرێم بوونی نەبووە و بزووتنەوەیەکی ڕامیاریی دروستکراوی دەزگە سیخوڕییەکانی دەوڵەتی بریتانیا و دەوڵەتی ئەمەریکا و ساواکی دەوڵەتی ئێرانی سەردەمی پاشایەتی و ئیطلاعاتی سەردەمی ئیسلامەتی و میتی دەوڵەتی تورکیە و دەوڵەتی سوریە بووە، هەر ئاوا کە جەلال تاڵەبانی خۆی دەڵێت "ئێمە لەبەرخاتری برا بەعسییەکانی سوریەمان، شۆڕشی ئەم جارەمان هەڵگیرساندەوە"، ئەو کات نەوشیروان موستەفا سکرتێر و کەسی دووەمی ئەو خاترگرتنە بووە!

دواشت، کە پێویستە لێرەدا جارێکی دیکە بیخەمەوە پێش چاوی خوێنەر، بەتایبەت ناڕازییانی گۆڕانخواز و لەنێو ئەوانیش دوو دەستە هەم ئەوانەی ئێستا لەسەر گردەکە چەکدارە ڕووتەڵەن یان لایەنگری دەوری گردەکەن و هەر ئاوا خوێنەران و دەروێشانی نووسەرانی (بەرنامەی لیستی بەناو “گۆڕان” : نیگایەک لە ئێستا و خەونێك بۆ سبەی | مەریوان وریا قانیع، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین ئەحمەد هەردی) کە ئەو کات وەك دۆزینەوەی هەنگوین لەنێو قڕۆڵی درەخت، ڕەهەندە هزرییەکەیان لە پاشڕەویی و ڕەدووکەوتنی سیناریۆی (جەلال تاڵەبانی) و (نەوشیروان موستەفا) کۆتاییهات و هەر ئەو کات من بە سەرنجدانێکی ڕەخنەیی بەرنامە پێشنیارییەکەی ئەو چوار نووسەرەم شیکاریکرد و بەرەوپێش هاتنی ڕوداوەکانی دواتر تاکو دوێنێم بۆ ئەوان پێشبینیکرد. هەر ئاوا ل□ بەرئەوەی کە (مەریوان وریا قانیع) وەك قومارچییەکی دۆڕاو لەنێو ستوونەکەی خۆی لە (ئاوێنە) هێشتا پاساوە پێشنیار بۆ کوڕەکانی (نەوشیروان موستەفا) و (سەرانی پارتییە نیلییەکە) دەکات، من ئەوە بە پێویستی دەزانم، کە سەرنجی خوێنەر بۆ خوێندنەوەی سەرنج و ڕەخنەکانی ئەو کاتی من بەناوی (چاوپۆشینێك لە ئێستا و تراجیدیایەك بۆ سبەی ******(http://bit.ly/2wib5UC ڕادەک□ش□م، تاکو گۆڕانخوازانی ڕاستقینە لەژێر باری نائومێدبوونیان، لەجیاتی ڕەدووکەوتنەوەی لایەنێکی دیکە وەك توووڕەیی و تۆڵەکردنەوە لە سەرانی گردەکە، پێکەوە دابنیشن و لەنێوان خۆیان (لایەنگران و ئەندامانی خوارەوە) بیر لە ئەڵتەرناتیفی دژە-دەسەڵات و دژە-پارلەمان و دژە-پارتیی|حزبی و دژە فەرمانداریی و دەوڵەت و دژە-سەروەری چینایەتی ب□ز□ن□و□ و ل□ن□و گرووپە خۆجییە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان خۆیان ڕێکبخەنەوە و شەقێکی مێژوویی لە بیرۆکە و بۆچوونی “فریادڕەسی باش” و “پارتیی باش” “ڕابەری باش” و “سەرۆکی باش” و”پارلەمانتاری باش” و “پارلەمانی باش” و”فەرمانداریی باش” و”دەوڵەتی باش و”سەرمایەداری و کۆمپانیای باش” ه□□ب□د□ن و گرووپە جۆجییە کۆمەڵایەتییەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییە سەربەخۆکان بکەنە ئەڵتەرناتیفی پارتییایەتی و کۆبووون□وو□ گشتیی□کان بکەنە ئەڵتەرناتیفی پارلەمان و خۆبەڕێوەبەریی گەلیی بکەنە ئەڵتەرناتقی فەرمانداریی و دەوڵەت و دێمۆکراسی ڕاستەوخۆ بکەنە ئەڵتەرناتیفی لۆبیگەریی پارلەمان و کۆمەڵایەتیکردنەوەی گشت کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری و سامان و داهاتی کۆمەڵ بکەنە ئەڵتەرناتیفی دارایی تایبەت و هەرەوەزی کۆمەڵایەتی بکەنە ئەڵتەرناتیفی چاوچنۆکی و کێبڕکی و پیلانگێڕیی بۆرجوازی و سەرمایەداری.

هەژێن
۳۰ی ئەگوستی ۲۰۱۷ **

-________________

* ئەگەر کات و بوار هەبوو، بەشی دووەم بە بەڕەو باوان-گەڕانەوەی “کەمونیزمی کرێکاری” تەرخاندەکەم، کە ئەم ڕۆژانە شان بە شانی ناسیونالیستان و بەرجوا دەسەڵاتدارەکانی هەرێم، خەریکی دەوەڕتاندنن.

** وەك دوێنێ شەو بەڕێنمەدا، ئەگەر بەیانییەکی دیکە هەبێت، هەوڵدەدەم وەڵامی (ڕونکردنەوەکەی نما و چیا نەوشیروان) بدەمەوە. زۆر سوپاس بۆ دایکە سرووشت، ئەم بەیانییەش توانیم لە خەو ڕابووم و نەمردبووم و ئاواتەکم بەدیهات.

*** مانگی ئۆکتۆبەری ۲۰۰۵ بوو، زەنگی دەگا دایچەڕکانم و کەسەکی شیکپێش و خاوەن، لەو کەسانەی کە چرکەی یەکەم وەك هاوڕێی هەزار ساڵە خۆدەنوێنن، پاش خۆشهاتن، دەستبەجێ بەبێ هێ و پێشەکی گوتی “هاوڕێ منیش ئەنارکیست بووم، کاتی خۆی بابەتێکم لەسەر کڕۆنشتات وەرگێڕا، بەڵام دوایی دەستنووسەکەی فەوتا “.. هەر ئەو کەسە هاوینی ۲۰۰٦ هاتەوە، بەڵام ئەو جار وەك خاوەنخانوو و مژدەدەری هەڵهاتنی خۆری ئازادی و یەکسانی و دادپەروەری لە پشت سەری (نەوشیروان موستەفا). ئەو بەجۆرێك قسەیدەکرد، کە لەتاو شاگەشکەبوونی دەمی تەتەڵەیدەکرد و لەوێ دەچوو شەوی پێشوو نەخەوتبێت و ئاوا زوو گەیشتە سەر من. من گوتم ‘ کاک …. هەرچەندە وەك نائومیدکەر دەردەکەوم، بەڵام ئەوە سیناریۆیە و جیابوونەوەی جەلال تاڵەبانی و نەوشیروان موستەفا لە ڕووی بیرکردنەوە و ئامانج و ڕەفتار و ئەتوارەوە ئەستەمە، چونکە ئەوان تازە عاشقە و ماشقەی جەلالیزمن. … هەفتەیەک دواتر هاتەوە و گوتی “تۆ ڕاستدەکەیت، لە کەلار کەمەڵێك کەس دژی نەوشیروان بەیاننامەیان دەرکردووە و لە ئەو جیابوونەتەوە . بەڵام من بەوام بەو گەنجانەی گەرمیان هەیە و زۆر دەسەز دیارن..” منیش گوتم هیوادارم بتوانن هەش و ئاوەزی خۆیان لە سەز و تەلیسمی کەمەڵەی ئاشبەتاڵکراو و ڕەوتی نیئۆجەلالی ئەستا ڕابپسەنن!

**** هیوادارم ئەو ڕستەیە بە هەڵە لێکنەدرێتەوە و مەبەستم ئەوە نییە، نەوشیروان موستەفا یان موستەفای سەی قادر و سالار عەزیز و … کەمتر گەندەڵ و تاڵانچی بن، نەخێر هەموویان بەشداری ئەوەن کە لەو

هەرێمە ڕویداوە و ڕودەدات، بەتایبەت ١٩٩١-٢٠٠٦ و ٢٠٠٩

***** ناوی ئەو گردە (زەڕگەتە) بە ئاماژەدان بە هەبوونی زێڕ و زیو لەژێری دەگێڕێتەوە؛ (زەڕ) بە هەرامی واتە (پارە)، (زەڕڕەنگەر) واتە کەسێك کە ئیشی پاککردنەوە و شێوەدانی زێڕە|ئاڵتوونە و دەکرێت ناوەکەی بە (زەڕگاتە| زەڕگەتە|شوێن یان کانگای زێڕ بگێڕێتەوە. هەرامیبوونی ئەو ناوەش بە کارایی چەند سەدە زاڵبوونی زمانی هەرامی (سەدەی دوازدە تاکو سەرەتای سەدەی بیست) لە سنە تاکو دەوروبەری کرماشان و خانەقین و گەرمیان و شارەزوور و دەوروبەری سلێمانی وەك زمانی هەنراوە و نووسین ، دەگێڕێتەوە.

لێرەدا حەزدەکەم ئاماژە بە شتێک بدەم، کە (نەوشیروان موستەفا) وەك هەموو شارچییەکی دیکە (هەرچەندە بنەماڵەی خۆی گوندی بوو) زیاتر لە هەموو گوندییەکی دیکە ێکی لە هەرامییەکان بوو و بە گوێرەی گێڕانەوەیەکی (د. فایەق گوڵپی) کاتێك کە لەلای (ینک) زیندانی بووە، (نەوشیروان موستەفا) بە ئەوی گوتووە "ئەم هەورامیيانە بە ناوێنەوە و شارەکەیان لێ داگیرکردووین، لێرە چی دەکەن" … بەڵام ئێستا بە گوێرەی هەرامیبوونی ناوی گردە دزراوەکە (گردی زەڕگەتە|زەڕگاتە) چەند ساڵە ئەو زاتە پاشای عەرشی گردەکی دراوی ناو (هەرامی) بوو، لەوانەشە زێڕی هەرامییەکان لەژێر ئەو گردە دزراوە هەبێت، لەبەرئەوە حەزی کردووە هەرامییەکان شارەکە بە ئەو چۆڵبکەن.

****** لینکی پەرتووکی سەرنجە ڕەخنەییەکەی من لە بۆچوونی ئەو کاتی (مەریوان وریا قانیع، ئاراس فەتاح، بەختیار عەلی، ڕێبین ئەحمەد هەردی)
http://bit.ly/2wib5UC

ئاماژە پرسیارپێچەکانی شوێن … نەژاد عزیز سورمێ

" ئەم دەقانە ، لەو خەونانە دەچن ،
لە بێدار بوونەوەدا بە پچرپچری بە بیردێنەوە..

هەوڵێکە لە ورد بوونەوە لە (شوێن) و نا (شوێن)دا…”

• بانیژەی جودایی

شمشێری ئاوریشمینی لێ
هەڵکێشراوە..
ئاسمانی لێ ونە..
خۆزگە بۆ پەیمانێك دەخوازێ.

• لە ناو توولی تەمدا
نا خاینێ ،
هێندەی نەماوە دەبارێ.

• پاردە
خۆی ،
بە چیلە مێوەکەی تەنیشتیەوە ڕاگرتووە..
لەوەتەی بلێسە سەردانی دەکا ،
کەلارێکی بۆ سامی بارکەوتووە.

• دورگەی زاراوە
بۆ کەسی باس مەکە !
گەوهەری بێدەنگی ،
گۆرانییەکی خەمباری
نیوەشەوانە…
داری ئومێدی پێ شین دەبێ.

• سێبەری دارەبەن
باخچەی باران..
هاوڕازی ئەستێران ..
خەو ،
لەو باوەشاندا
ئیکسیری ئارامییە
قووڵ …
نەرم .
• بەهاربەند
منداڵیی تەوتەمە بۆ موریدەکان
جەژنا و جەژن..
وەرزاو وەرز…
دەگەڕێتەوە…

نوخشەت لێ دیار نییە، بزانی
چ دەبێ ، چ دەگوزەرێ .

• ڕێژگەی ئاوهەڵدێر
بەفراوی..
بە خوێ..
ژنان ،
دامەنی کراسی لێ پیرۆز دەکەن..
پیاوان ،
کوناهی پێ دەسڕنەوە ..
ڕێژگەی ئاوهەڵدێر
تەنیا لە چیاو کەپکان نییە
لە وتارانیش دەردەکەوێ .

• کاول
تێدەڕێی بە جێم دێڵی
پێکگەیشتن خەون نییە ، مێتەکەیە..
چۆلەکەیش بێرەدا نایەن.

• هێللانەی ژێر گوێسەبانە
باڵداران هەڵەیان نەکردووە
مرۆق لەوێ هەڵدەدێردرێن.

• گیرفانی جەنگاوەر
نەنیونێکی بچکۆڵە.
وێنەی منداڵەکەی ،
گەواڵەیەك گریانی ئامادە..
پێنج هەزاریەکی شین و دوانامەی ژنەکەی .
• شێستەی عاشقان
هەست لە بێ سنوریدا دەخنکێ
شازادە ماچیان لێ دەدزرێ..
خۆشەویستم بنووسە!
کامیراکان ناهێلن لێت نزیك ببمەوە.

• کەناری دادخوازی
ئەو دەڤەرە ،
ڕووپێوێکی کوشندەیە ..
شیناوەردی بێزار کردووە ..

زۆرجار پەرۆشیی
سێدارەی لە دارستانەکاندا بۆ هەڵدەخرێ .

• بەردەمراز

لەوەتەی نیشتمانیان لێ ون کردووین ،
ڕێی بێچارەییمان گرتووە :
داماو ، لەبەر سێبەری خۆماندا
بەردە مراز هاوارە !

• قەڵای تارمایی

هەرزە ..
بێ چاند..
بێ خەیاڵ..
بۆ جاری هەزارەم
عاجیباتیان هەڵدەنێ..
چەشەخواز ، بێباك
بۆ جاری هەزارەم
زارۆمان ،
بە جاری هەزارەم دەسپێرێ .

• بنمیچی دووری

لە بیابان فڕێدراوم..
دەمم دراوەتەوە..
فرمێسکم د□□پ بەزەوی دەکەون..
زمانم گۆ ناکا ..
دەیان بینم ،
شاباشم بەسەردا لێ دەدەن

• گۆڕستانی پەپوولان

بەدوای شوێنەواری گۆرانییەکەوەم
بێ ئاگاداری ،
بێ ڕەزامەندی خۆم ،
پێشمەرگ
کفنیان بۆ ئامادە کردووم

• بەرئاستانەی ڕوانیین

لات .. کز
سەیری ئاسمانەی(تاسان) دەکا .

• تەلانی برۆکانی
چرا لە دووریڕا دەبینرێن ..
ڕووناکی ،
بەلای لووتکەدا دەشکێنێتەوە..
متمانەت پێ دەکەم
دڵە لانەوازەکەمت لە دەست دەنێم.

• باوەشی نیگەرانی
بەهەورازێك سەردەکەوێت،
• ژیانی لێ نزيك بووەتەوە..
لێرە فێر بوو
دڵنیایی بە کوێ دادێ.

• بیلبیلەی ڕێکەوت
چرکە ئەبەدییەکانی لێ کۆ دەبنەوە..
خاکەڕایی تەنکەبەفرێکە تازە باریوە..
ناتوانم بلێم دونیا سپی دەکا .

• باڵی شەپۆل
تۆقەلانی بەخۆ وێران..
ئەزموونی هاوسەنگی
هەستێك ، لەنەوای خۆماربوون دەچێت.

• ئاگردان
لە چاخە بەردینەکانەوە
لەو کسپەیە نەگەیشتم ،
بە پڕووشەیێ دەنگ دەداتەوە.

• ناوەڕاستی ڕستە
چ شەوبەکێویەکی سەختە
رێگاکانت ،
بە (سەقەتایەتی) لێ بگیرێ .

• پشتی بوراق
ڕاسپاردەکانم لە بیر کردووە
بمبە کەشەکەلانی فەلەك !
لە ڕێگادا ، بیرم بێنەوە ..
ئێستاو دواڕۆژیان
لێ بە تاڵان بردووم

بمبە کەشەکەلانی فەلەك
شایەد بیان هێنمەوە .

• کووچەی بنبەست
لە چۆلایی ، چۆلتر..
لە خەم ، غەمگینتر..
لە دەستبەتاڵی ، بێ ئیشتر..
قەڵەمڕەوێکی بێ حاکم .

• ناخی تەنیایی
ئۆقیانوسێك گریانی تێدا قەتیس ماوە..
چیایەك لە هەنسك..
قەسیدەیەکی سەر بڕاو..
ڕۆمانێکی زیندانی .

• ڕۆژهەڵاتی نیگا
تۆم بینی،
یاقوتێکم لە خۆمدا دۆزیەوە.

• دڕاڵەی چۆل
وەختێك خەونەکانمان ،
هاتووچوویان پێدا دەکرد..
سەردەمێك ، (ئازیزە)ی ژوانی پێ دەکرد.

• بۆشاییی با
جوانی،
لێرە زەفەری پێ دەبرێ..
قەڵای دڵ ،
لە وێدا لە بۆ شایی ماندوویدا داگیر دەکرێ ..
لە داد مەپرسە !

• ئەو سەری پەرەگراف
ئەتمۆسفێری گیرسانەوە لە ڕستەی ،
(بڵێی تا سەر بێ) دایە.

• مۆڵگەی بوونەوەران
بوونەوەر،
چاوی شەیدایان
لەگەنجینەی سەروبنی دونیادایە

ماڵ و مۆڵگە
بە (میم) دەست پێ دەكەن

• بناری چاوەڕوانی
بەبیرت دێتەوە
چ تافتەیەكی باڵانوێنت لەوێ بەجێ هێشتبوو ؟
لەوێ لەناو گەرداوی گومان ،
لە داڵانە بێ كڵاوڕۆژنەكەدا:
(لاوك)ێك بوو لە فرمێسك
(هۆرە)ی ماڵ ئاوایی..
(ئەڵلاوەیسی)یەك لە داخ..
بەبیریت دێتەوە وتم:
ئەگەر بڕۆی برینەكانت دەدەمەوە؟!

شوباتی 2017